GROEN LINKS PvdA

2026 – 2030

SAMEN MAKEN WE HAARLEM!

Inhoudsopgave

Samenvatting	De Speerpunten	**3**
Inleiding	Samen maken we Haarlem en Spaarndam	**4**
Hoofdstuk 1	Fijne buurten	**7**
Hoofdstuk 2	Betaalbaar wonen	**11**
Hoofdstuk 3	De groene stad	**16**
Hoofdstuk 4	Duurzame energie	**21**
Hoofdstuk 5	Mobiliteit en gezonde lucht	**25**
Hoofdstuk 6	De circulaire stad	**30**
Hoofdstuk 7	Werk, inkomen en een Haarlem zonder armoede	**34**
Hoofdstuk 8	Onderwijs en iedereen doet mee	**38**
Hoofdstuk 9	Goede zorg dichtbij	**44**
Hoofdstuk 10	Divers & inclusief Haarlem	**48**
Hoofdstuk 11	Cultuur & uitgaan	**52**
Hoofdstuk 12	Sport & bewegen	**55**
Hoofdstuk 13	We maken Haarlem veiliger	**59**
Hoofdstuk 14	Sterk bestuur, participatie en gezonde financiën	**63**

De Speerpunten

Dit zijn de belangrijkste speerpunten. Samen vormen ze onze routekaart voor een eerlijker, groener en socialer Haarlem.

1. 15.000 nieuwe woningen in 2035 – waarvan 90% sociaal of middelduur; voor starters, gezinnen en ouderen.

2. Groen en gezond Haarlem – 3.000 extra bomen, minimaal 50.000 m^2 extra groen en nieuwe groene stadsringen zoals het Singelpark.

3. Iedereen doet mee – sterke buurten, ontmoetingsplekken en samen armoede en eenzaamheid bestrijden.

4. Haarlem fietsstad – veilige schoolroutes, een fietsring rond het centrum en meer autoluwe buurten.

5. Eerlijke start voor jongeren – schoolmaaltijden, gratis schoolspullen en meer kansen voor MBO-studenten.

6. Betaalbare energietransitie – een publiek warmtebedrijf en collectieve warmtenetten.

7. Stop discriminatie – Haarlem is voor iedereen, met een inclusieve openbare ruimte en steun voor diversiteit.

8. Zorg dichtbij – sterke wijkteams, snelle hulp en waardering voor mantelzorgers.

9. Iedereen bestaanszeker – banen als basis, schuldhulp en steun voor gezinnen en ouderen.

10. Kansen op werk – een innovatieve en duurzame Waarderpolder, circulaire banen en werk voor iedereen.

Samen maken we Haarlem en Spaarndam

Op 18 maart kiezen wij Haarlemmers en Spaarndammers* de richting die onze stad en dorp op gaan. Wij zetten vol in op betaalbaar wonen, het verduurzamen en het nog socialer maken van onze stad en ons dorp. Deze tijd vraagt om scherpe keuzes en die gaan wij niet uit de weg.

Lijsttrekker
Diana van Loenen

Samen vooruit!

Terwijl populisme en onverdraagzaamheid steeds vaker het debat bepalen, kiezen wij voor een verhaal van verbondenheid. Want Haarlem is van ons allemaal. Hier leven we samen en bouwen we samen aan de toekomst. Voor het eerst presenteren wij een GroenLinks-PvdA-programma. Het staat vol met supersociale en supergroene plannen voor een stad die vooruitgaat.

Bouwen voor de sociale meerderheid

Wonen is een recht, geen privilege. De laatste drie jaar is Haarlem met bijna drieduizend woningen gegroeid en als je door Haarlem fietst zie je op heel veel plekken bouwkranen. De komende jaren pakken we door. We zetten in op 15.000 nieuwe woningen in 2035, waarvan 90% sociale huur of middelduur. We investeren volop in gemengde buurten met goede voorzieningen. Daarnaast zorgen we dat de woningen die er al zijn goed gebruikt en onderhouden worden. Dat doen we door leegstand aan te pakken en huurders te beschermen tegen slechte verhuurders die er een puinhoop van maken.

Samen strijden voor een groene stad

De klimaatcrisis vraagt om snelle en eerlijke keuzes. We zetten alles op alles om de CO2-uitstoot in 2030 met 65% verlaagd te hebben (t.o.v. 2017). We gaan door met het isoleren van huizen en met het helpen van mensen die hun energierekening niet kunnen betalen. Haarlem heeft zich de laatste jaren goed voorbereid op de energietransitie, waardoor we nu kunnen opschalen. De komende vier jaar worden veel meer woningen aardgasvrij, onder andere met warmtenetten. We maken Haarlem ook klaar voor het veranderende klimaat door 3.000 extra bomen en minimaal 50.000 vierkante meter extra groen toe te voegen.

Het is tijd voor solidariteit

Iedere Haarlemmer verdient bestaanszekerheid: een inkomen dat toereikend is en kansen om talenten te ontwikkelen. In Haarlem groeien nog steeds kinderen op in armoede. Dat is voor ons onaanvaardbaar en daarom is het onze missie om ervoor te zorgen dat er in 2030 geen enkel Haarlems kind meer in armoede opgroeit. Met extra geld en steun zorgen we dat iedereen kan meedoen in de samenleving. We ondersteunen mensen die moeite hebben om mee te komen op de arbeidsmarkt. We gaan er tenslotte alles aan doen om dakloosheid in 2030 beëindigen met Wonen eerst en we blijven vluchtelingen opvangen.

Doe mee

De kracht van Haarlem zit in mensen: buren die samen hun straat vergroenen, vrijwilligers die sport en cultuur mogelijk maken, ondernemers die duurzame kansen grijpen en professionals die elke dag klaarstaan voor anderen. Dit programma is een uitnodiging: doe mee, denk mee en bouw mee aan een stad waarin solidariteit en duurzaamheid hand in hand gaan.

Daarom beginnen we dit programma met wat onze stad tot thuis maakt: onze buurten. Het zijn de plekken waar kinderen spelen en opgroeien, waar buren elkaar ontmoeten en waar verschillen tussen mensen leiden tot verbinding en ontmoeting. Vanuit onze buurten bouwen we verder aan een stad waar iedereen kan wonen, werken en meedoen.

Haarlem is van ons allemaal en samen maken we de toekomst!

**Overal waar we Haarlem zeggen, bedoelen we Haarlem en Spaarndam!*

Foto: Robbert Berkhout

Fijne buurten

Kern **Iedere Haarlemmer verdient een levendige, leefbare en gezellige buurt.**

Topprioriteit We bouwen aan fijne buurten waar betaalbare woningen, voorzieningen en groen samenkomen. Ontmoeting, sociale veiligheid en bewonersinitiatieven staan centraal, zodat iedere Haarlemmer zich thuis voelt in zijn of haar buurt.

Waarom dit belangrijk is

- Fijne buurten maken een groot verschil voor het welzijn van bewoners.
- Ontmoetingsplekken verstevigen het sociale cement in de wijk en zorgen voor minder eenzaamheid.
- In een groene buurt is er schonere lucht, minder hitte en een betere gezondheid.
- We willen ons allemaal thuis voelen in onze eigen buurt
- Beter een goede buur dan een verre vriend

Wat we al deden

- Hoogwaardige stadsontwikkeling zoals Stad tussen de bomen in Schalkwijk Midden, Hart van Parkwijk, OV Hub Spaarnepoort, het Slachthuisterrein en het afronden van project Ripperdakazerne met sociale huur.
- We hielpen huisartsen met huisvesting door het op te nemen in bouwplannen en met een aparte subsidieregeling.
- We maakten een plan voor buurthuizen in de wijken (Huis van de Wijk). De eerste komt bij het Beatrixplein in Hart van Parkwijk.
- We vernieuwden de bibliotheken en bouwen een nieuwe in Schalkwijk centrum.
- Gewoon in de Wijk. Iedereen die ondersteuning nodig heeft, kan in eigen buurt terecht bij de wijkteams op een plek waar volop activiteiten worden georganiseerd.
- We hebben wijkaanpakken voor diverse kwetsbare buurten.
- Spelen in de openbare ruimte kreeg een stevige impuls
- Groene initiatieven van bewoners kwamen tot bloei.
- Ruim baan voor initiatieven uit de stad, zoals het Posthuis in het Zaanenpark, de Stookkamer in Zuidwest en de Groene Esplanade in Oost.

Inleiding

Een stad is pas echt een thuis als de buurten leefbaar, veilig en gezellig zijn. Het zijn de plekken waar kinderen spelen, buren elkaar ontmoeten en bewoners zich verbonden voelen met hun omgeving. Voor ons staat die leefbaarheid centraal: Haarlem moet een stad zijn van buurten waar iedereen zich welkom en gezien voelt.

Haarlem moet een stad zijn van buurten waar iedereen zich welkom en gezien voelt.

Leefbare buurten ontstaan niet vanzelf. Dat vraagt om woningen die betaalbaar en passend zijn voor jong en oud. Om voldoende voorzieningen dichtbij: scholen, zorg, winkels, buurthuizen en groen waar ontmoeting en samenleven vanzelfsprekend zijn. Leefbaarheid gaat verder dan stenen en voorzieningen.

Bewoners geven het duidelijk aan: een bankje onder een boom, een minibieb in de straat, een speeltuin waar kinderen en hun ouders elkaar ontmoeten, een buurtfeest of een moestuin die buren samen onderhouden. Zulke kleine, informele plekken zorgen voor sociale samenhang en vertrouwen. Ze maken dat verschillen niet verdelen, maar juist verbinden.

Daarom brengen we rood en groen bij elkaar: we bouwen aan buurten die niet alleen bestaan uit huizen en straten, maar die een gemeenschap vormen. Buurten waar ontmoeting vanzelfsprekend is, waar bewonersinitiatieven de ruimte krijgen, en waar de openbare ruimte gastvrij en inclusief is, waar vrouwen zich veilig voelen, toegankelijk voor ouderen, en uitnodigend voor kinderen en jongeren. Zo maken we van Haarlem een stad die meer is dan een optelsom van woningen en voorzieningen: Haarlem is een stad waar elke buurt als thuis voelt!

Actiepunten 2026 – 2030

1. **We bouwen woningen die bijdragen aan een fijne buurt.** We bestrijden met kracht de woningnood en vinden ook dat nieuwe ontwikkelingen een extra bijdrage aan de kwaliteit en leefbaarheid van een buurt moeten leveren. Met buurtgericht ontwikkelen zorgen we voor meer woonruimte en leveren we een bijdrage aan een leefbare, complete en toekomstbestendige buurt. Dat kan door groen toe te voegen, ontmoetingsplekken te creëren, parkeerhubs te maken, gebouwen te ontwerpen die uitnodigen tot ontmoeting en voorrang te verlenen aan bestaande bewoners. Om de leefbaarheid te beschermen houden we de splitsingsregels voor bestaande woningen in stand.

2. **Samenwerking met woningcorporaties en partners**. Prestatieafspraken met woningbouwcorporaties richten zich niet alleen op kwaliteit en hoeveelheid van sociale huurwoningen, maar ook op zaken als verduurzaming van de huurwoningen, de leefbaarheid en de kwaliteit van buurten.

3. **Voorzieningen in elke buurt.** We sturen actief op voldoende voorzieningen in de buurt zoals scholen, buurthuizen, speelplekken en (huisartsen)zorg, zodat buurten compleet en leefbaar zijn. Dat doen we bij nieuwbouw en herontwikkeling, maar ook in buurten waar geen woningbouw aan de orde is.

4. **Investeren in levendige buurtcentra.** De centrale ontmoetingsplekken in buurten staan onder druk. Denk aan Cronjéstraat, Amsterdamstraat, Marsmanplein, Beatrixplein en winkelcentrum Schalkwijk. We verbeteren de randvoorwaarden om deze plekken aantrekkelijk en levendig te houden. Denk aan het toevoegen van woningen, een betere openbare ruimte, ruimte bieden voor nieuwe ondernemers en investeren in het realiseren of behouden van Bedrijven Investerings Zones (BIZ) op deze plekken.

5. **Groene en verkoelende ontmoetingsplekken in elke wijk.** Elke wijk krijgt minstens één grote groene plek als natuurlijke ontmoetingsplek en verkoelende schaduwplek tijdens hittegolven. Hierbij zien we ook ruimte voor leuke en functionele oplossingen. Denk aan verstuivers, bedriegertjes maar ook speelpleintjes, openbare toiletten en watertappunten.

6. **Speel- en sportplekken dichtbij huis.** Iedere buurt krijgt veilige en uitdagende speelvoorzieningen voor kinderen en toegankelijke ontmoetingsplekken voor jongeren en volwassenen. We investeren extra in speeltuinen en speelplekken waar groot onderhoud nodig is en speeltoestellen vervangen moeten worden.

7. **Meer kunst in de openbare ruimte.** Kunst zet je aan het denken, kan je vrolijk maken of ontroeren, het inspireert en het is spraakmakend. Kunst kan de buurt opfleuren en verbinden. Samen met bewoners kijken we welke kunst het best past bij de buurt en we stellen de komende jaren een budget beschikbaar voor lokale kunstenaars om blinde muren en gevels te verfraaien.

8. **Ondersteuning van buurtactiviteiten.** Activiteiten in de buurt zoals buurt- en straatfeesten, Koningsdag, Sinterklaas, suikerfeest en burendag brengen bewoners samen. Ze verbinden de buurt. We breiden de huidige subsidiebudgetten daarvoor uit. Zo kunnen bewoners zelf zorgen voor meer gezelligheid in hun buurt.

9. **Ondersteuning van grotere bewonersinitiatieven.** Haarlem bruist van de initiatieven op groen, sociaal, cultureel en circulair gebied. Er zijn bewoners die samen hun straat vergroenen, een speelplek onderhouden, samen een woningblok verduurzamen, een ontmoetingsruimte inrichten of een circulair initiatief starten. Deze initiatiefnemers zijn onmisbaar om onze wijken socialer en duurzamer te maken. We willen dat zij de gemeente aan hun zijde vinden. Daarom blijven we inzetten op ondersteuning zoals de initiatievenschool (training voor initiatiefnemers), het initiatievencafé, gerichte subsidies, en duidelijke informatie vanuit de gemeente. Waar mogelijk ondersteunen we initiatieven door betaalbare ruimte te bieden. Buurtinitiatieven die zich richten op warme opvang, taal en integratie van vluchtelingen en statushouders ondersteunen wij van harte.

10. **Een gastvrije en veilige publieke ruimte.** De openbare ruimte is van ons allemaal en van ons samen. We letten bij inrichting op sociale veiligheid, goede straatverlichting, veilige routes naar school en voorzieningen zoals zit- en speelplekken. Ook hebben we oog dat niet alles commercieel wordt. We koesteren de gratis publieke ruimte. Daarbij is toegankelijkheid van de openbare ruimte een basisvoorwaarde als het gaat om een leefbare buurt. Bij ieder project betrekken we onze ervaringsdeskundigen voor hun onmisbare kennis uit de praktijk.

11. **Snelle aanpak van kleine problemen.** In elke buurt zijn er ook kleinere problemen die grote gevolgen hebben voor de leefbaarheid in de buurt: kapotte verlichting, afval op straat of bij containers, loszittende tegels. We lossen deze problemen snel op om te voorkomen dat kleine ergernissen uitgroeien tot grote problemen.

12. **Voorkomen van extremisme en aanpak overlast.** We werken samen met scholen, buurtwerkers en wijkagenten om jongeren perspectief te bieden en te voorkomen dat ze afglijden naar extremisme of criminaliteit. Overlast in de buurt pakken we snel en zichtbaar aan, in samenwerking met bewoners, zodat buurten veilig en leefbaar blijven.

13. **Fijn wonen in het dorp Spaarndam.** We hebben oog voor Spaarndam. We koesteren de Westkolk en zien kansen om deze samen met bewoners te vergroenen. De ontwikkeling op de Rietpol mag niet leiden tot meer overlast in het dorp.

Foto: Ineke Beemsterboer

Betaalbaar wonen

Kern **Iedere Haarlemmer verdient een levendige, leefbare en gezellige buurt.**

Topprioriteit 15.000 nieuwe woningen in 2035, waarvan 90% sociaal of middelduur.

Waarom dit belangrijk is

- Jongeren en starters hebben nauwelijks toegang tot de woningmarkt.
- Betaalbare woningen zijn nodig om ongelijkheid te bestrijden.
- Gemengde wijken zorgen voor sterke, sociale buurten.
- Om dakloosheid in 2030 te beëindigen met ‘Wonen eerst’

Wat we al deden

- Bijna 3.000 nieuwe woningen gebouwd tussen 2022 en 2024.
- €11,5 miljoen extra in sociale huur geïnvesteerd om woningbouwprojecten versneld voor elkaar te krijgen en €4 miljoen in verduurzaming om slecht geïsoleerde huurwoningen sneller aan te pakken.
- ‘Wonen Eerst’ ingevoerd om dakloosheid terug te dringen.
- Huisjesmelkers aangepakt en als eerste gemeente stadsbrede opkoopbescherming ingevoerd.
- Haarlemmers kregen voorrang op nieuwbouw, sociale huur en middeldure koop.
- Voor vluchtelingen zijn permanente opvanglocaties gerealiseerd. Deze locaties zijn na vertrek van de vluchtelingen ook beschikbaar voor andere woningzoekenden.
- Eerste wooncollectief (een Knarrenhof bij de Zwemmerslaan) en duurzame sociaal houten woongebouwen gestart.

Inleiding

Wonen is een recht, geen privilege. Toch is dat voor veel Haarlemmers nog niet vanzelfsprekend. Starters vinden nauwelijks een plek, gezinnen wonen te klein, ouderen zitten vast in een woning zonder lift en Haarlemmers in scheiding slapen noodgedwongen bij vrienden. Veel Haarlemmers wachten jarenlang op een sociale huurwoning. De wooncrisis raakt iedereen.

Voor ons gaat het aanpakken van de wooncrisis niet alleen over het hebben van een dak boven je hoofd. Het gaat ook over betaalbare woonlasten en energierekening. Een thuis in een buurt waar jij fijn kunt wonen en dat klaar is voor de toekomst. Wij bouwen aan een stad waar je kunt wonen en leven op een manier die bij jou past.

De afgelopen jaren zijn er belangrijke stappen gezet. Van 2022 tot en met 2024 zijn er in Haarlem bijna 3.000 woningen bij gekomen en werd er gestart met bouwen of een vergunning verleend voor de bouw van duizenden andere nieuwe woningen. We hebben afgelopen jaren ruimte gevonden voor in totaal 15.000 nieuwe woningen. Daarmee overstijgen we ruim de geraamde behoefte van de provincie tot 2040. Nog meer locaties voor woningbouw zijn de komende periode niet nodig, maar we willen wel de realisatie versnellen.

In Schalkwijk maken leegstaande kantoren en oude winkelpanden plaats voor een deel van de duizenden woningen . Bij station Spaarnwoude verrijst de eerste houten woontoren in de sociale huur. In Centrum Schalkwijk en bij het Beatrixplein combineren we forse woningbouw met nieuwe voorzieningen voor de buurt. We kiezen voor binnenstedelijke transformaties die een extra bijdrage leveren aan de leefbaarheid van een buurt.

We investeerden €11,5 miljoen extra in sociale huur en €4 miljoen in verduurzaming van sociale huurwoningen met een slecht energielabel, zodat huren betaalbaar blijven én de energierekening daalt. Dankzij deze inzet worden in Haarlem minimaal 40% van de nieuwbouwwoningen sociale huur en 40% middeldure huur of koop. In sommige wijken bouwen we zelfs 50% sociale huur, om buurten in balans te brengen. We pakten malafide verhuurders en illegale kamerverhuur aan.

We laten hiermee zien dat vooruitgang mogelijk is: meer woningen, meer betaalbaarheid en meer bescherming voor bewoners. Maar de uitdaging blijft groot. Zonder stevige keuzes dreigt Haarlem onbetaalbaar te worden. Daarom gaan we de komende jaren de woningbouw versnellen.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **15.000 nieuwe woningen in 2035 voor iedereen.** We bouwen in hoog tempo door: tot 2035 bouwen we 15.000 extra woningen, waarvan 7.000 sociale huur, 6.500 middenhuur/koop en 1.500 vrije sector.

2. **Actief grondbeleid voor betaalbaarheid en bouw.** We hebben afgelopen jaren ruimte gevonden voor 15.000 woningen. In deze gebieden neemt de gemeente regie door bijvoorbeeld grond te kopen en alleen onder voorwaarden uit te geven. Zo voorkomen we dat marktpartijen de prijzen opdrijven en houden we woningen betaalbaar. Gemeentelijk vastgoed wordt ingezet voor 100% sociale huur.

3. **Versnellen bouw sociale huurwoningen aan de westkant van de stad.** Met een extra investering van € 10 miljoen zetten we extra in op woningbouwprojecten met veel sociale huur aan de westkant van het Spaarne, want daar zijn sociale huurwoningen schaars. Voor projecten in deze wijken gaan we voor minimaal 60% sociale huur.

4. **Duurzaam en toekomstbestendig bouwen.** Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen bouwen we toekomstbestendig om extreme hitte in de stad en ondergelopen straten te voorkomen. We bouwen klimaatbestendig, ook als het gaat om de openbare ruimte. Denk aan gevelgroen, voldoende schaduw en waterberging. In regionaal verband hebben we voor de komende jaren goede afspraken gemaakt als het gaat om houtbouw of biobased bouwen. Hier zetten we voor de komende jaren verder op in. We willen toewerken naar 50% houtbouw in nieuwbouwwoningen in 2030.

5. **Optoppen en uitbouwen flats woningbouwcorporaties.** Samen met woningcorporaties maken we afspraken over het optoppen en uitbouwen (of uitplinten) van flats om sneller betaalbare woningen te realiseren.

6. **Samen Beter Wonen.** Het voorstel Samen Beter Wonen gaat over woonvormen gericht op ontmoeting, woningen met gedeelde voorzieningen en wooncoöperaties waar bewoners zelf een wooncomplex ontwikkelen. Al deze vormen geven een sociale meerwaarde aan de fysieke stenen. De komende periode realiseren we daarom minstens 500 Samen Beter Woningen verdeeld over vijf nieuwe wooncollectieven en twee nieuwe hofjes.

7. **Veilig en snel onderdak bij nood.** We zorgen voor meer tijdelijke woonruimte voor spoedzoekers en realiseren een extra scheidingshotel. Op die manier kunnen mensen die plotseling uit huis moeten, bijvoorbeeld door een relatiebreuk of andere noodsituatie, snel en waardig tijdelijk onderdak vinden. We zetten een gemeentelijke stichting op om onzelfstandige woningen (kamerverhuur) te ontwikkelen en te beheren.

8. **Wonen Eerst.** Wonen Eerst wordt in Haarlem steeds meer de aanpak om dakloze mensen volwaardig en behoorlijk te huisvesten. De eerste proeven zijn een succes en de aanpak is regionaal flink opgeschaald. Op deze manier werken we toe naar het uitbannen van dakloosheid in Haarlem in 2030. Met Wonen eerst kunnen we voor veel mensen voorkomen dat ze dakloos worden en er maatschappelijke opvang nodig is. En als het toch nodig is, mag het alleen maar kortdurend zijn totdat er woonruimte beschikbaar is. We trainen Wonen Eerst-teams die deze transitie tot een succes maken. We voeren urgentie in voor alle dakloze Haarlemmers.

9. **Bescherming huurders en aanpak speculanten.** We voeren strenge handhaving tegen huisjesmelkers, illegale verhuur en leegstand. Bij ontwikkeling van nieuwbouwwoningen geldt een zelfbewoningsplicht via een antispeculatiebeding.

10. **Doorstroming en passende woonvormen voor ouderen.** We stimuleren ouderen om door te stromen naar gelijkvloerse woningen of Lang Leven Thuis Flats met verhuisvergoeding en huurbehoud. Zo komen gezinswoningen vrij.

11. **Wonen boven winkels en slimme parkeeraanpak.** We maken wonen boven winkels mogelijk met extra fietsenstallingen en koppelen nieuwbouw aan parkeergarages. Zowel fiets- als autoparkeren verschuift waar mogelijk naar garages, zodat ruimte vrijkomt voor groen en ontmoeting.

12. **Funderingen bestaande woningen.** Op allerlei plekken in de stad staan woningen op zwakke funderingen. Funderingsherstel is een kostbare en ingewikkelde operatie voor een woningeigenaar. Daarom helpen we Haarlemmers die in zo’n woning wonen. We breiden het funderingsloket uit en willen gedupeerden beter inzicht bieden middels onderzoek naar deze zwakke funderingen. We benutten subsidies om woningeigenaren te helpen. Ook ondersteunen we bij wateroverlast en schimmel.

GEBIEDSONTWIKKELING HAARLEM
Doorkijk plancapaciteit tot 2035
Ontwikkelzones en andere (woningbouw)projecten
Ontwikkelzones
Grootschalige gebiedsontwikkeling met woningbouw
Grootschalige transformatie zonder woningbouw
Programma Buitengebied
Projecten volgens fasen Haarlems Ruimtelijk Planproces
Delftplein eo
350 woningen & programma nader onderzoek
Stationsgebied
-woningen & kennisintensief werkmilieu
Beatrixplein
570 woningen & voorzieningen
Dwars door Schalkwijk/
Floris v. Adrichemlaan
220 woningen & voorzienignen
Fase III Centrum Schalkwijk
1.400 woningen & voorzieningen
Molenwijk Noord/Waddenbuurt
500 woningen

De groene stad

Kern **Groen en natuur zijn onmisbaar voor gezondheid en leefbaarheid.**

Topprioriteit 3.000 extra bomen en minimaal 50.000 m² extra groen erbij voor 2030.

Waarom dit belangrijk is

- Groen maakt de stad leefbaar en klimaatbestendig.
- Bomen zorgen voor verkoeling en schone lucht.
- Samen vergroenen versterkt de band tussen mensen.

Wat we al deden

- Pleinen en straten vergroend, o.a. Raaks, Bisschop Bottemanneplein, Pretoriaplein in Noord en de Europaweg in Schalkwijk.
- Honderden bomen geplant via het Bomenverbeterprogramma.
- Buurtinitiatieven voor geveltuinen, buurttuinen en schoolpleinen werden ondersteund.
- Ecologisch maaibeheer uitgebreid en biodiversiteit versterkt.
- Extra grond aangekocht en parken verbeterd, waaronder de Groene Zoom in Schalkwijk en het Landje van Boer Piet bij het Houtmanpad.

Inleiding

Een groen Haarlem betekent een gezonde stad voor mensen en dieren. Dat is prettiger om in te leven. Bomen en parken zorgen voor schone lucht, verkoeling tijdens hittegolven, ruimte om te spelen en elkaar te ontmoeten. Groen is geen extraatje. Het vormt de basis die bijdraagt aan gezondheid, veiligheid en leefbaarheid. En daarom zetten we de vergroening van Haarlem niet alleen door maar schalen we op!

Waarschijnlijk heb je het wel gezien, de afgelopen jaren hebben we Haarlem zichtbaar groener gemaakt. Denk aan het Pretoriaplein, de Raaks, de Jansstraat maar ook het Bottemanneplein en de Europaweg. Of het nu via een bewonersinitiatief ging of omdat het werd heringericht door de gemeente. Er werden jaarlijkse honderden bomen geplant en van nog meer bomen werden de groeiplaatsen verbeterd zodat ze gezond oud kunnen worden. Bewoners kregen ruimte om geveltuinen, buurttuinen en schooltuinen aan te leggen. Het maaibeleid werd ecologischer, zodat bloemen en insecten meer kans krijgen, en er werd grond aangekocht om de groene zoom en het buitengebied te beschermen.

Een gezonde stad is er niet alleen voor mensen, maar ook voor planten en dieren. We zetten ons in voor meer ruimte voor biodiversiteit, omdat een rijke variatie aan insecten, vlinders en vogels onmisbaar is voor een leefbare omgeving. Daarom investeren we in groene daken en gevels, bloemrijke bermen en parken die schuil- en voedselplekken bieden. Zo maken we de stad klimaatbestendig, schoner en mooier, voor mens én natuur. We koesteren de waarde van de natuur en het buitengebied. We wegen natuurwaarde zwaar mee in onze afwegingen. Juist vanwege de gezondheidsvoordelen die een groene omgeving biedt.

Vergroening levert niet alleen winst voor natuur en klimaat op, maar heeft ook sociale en economische voordelen: mensen voelen zich gezonder, stress vermindert en buurten worden aantrekkelijker. Daarom kiezen we bewust voor vergroening van versteende buurten, waar hittestress en luchtvervuiling het grootst zijn. We willen dat iedere Haarlemmer binnen 300 meter toegang heeft tot een groene plek.

Een klimaatadaptieve stad is ook een stad die beter is ingericht tegen weersextremen; droogte, hitte, wateroverlast. Er komt de komende jaren meer ruimte voor water en waterberging in de stad. Denk aan veel meer plekken waar, hoe klein ook, oppervlaktewater weer terugkomt. Zoals het herstellen van de Amsterdamsevaart. En waar we verharding nog wel nodig hebben, kiezen we veel vaker voor waterdoorlatende tegels. Verbetering van de waterkwaliteit maar ook het voorkomen van (drink)waterschaarste heeft voor ons prioriteit de komende jaren en daarin zoeken we actief de samenwerking met waterschap en provincie.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Voor 2030 3.000 extra bomen en 50.000 m² extra groen erbij in de stad.** Met een structureel budget van € 1,25 miljoen per jaar planten we 3.000 bomen en ontstenen we minimaal 50.000 m² voor 2030. We investeren daarnaast € 10 miljoen in grotere groenprojecten.

2. **Groene stadsringen: het Singelpark Haarlem en het Groene Rondje Haarlem.** We realiseren twee groene gordels. Het Singelpark Haarlem verbindt vesten en bolwerken tot een groene stadsring geïnspireerd op Leiden. Een aaneengesloten stadspark van zo'n 5 kilometer lang rond de historische vesten en bolwerken van Haarlem. Het bestaande groen wordt versterkt, het grijs wordt maximaal groen en alles wordt zo gekoppeld tot een vrije wandelroute om de oude binnenstad. Het Groene Rondje Haarlem verbindt het Westelijk Tuinbouwgebied, Spaarnwoude, Schalkwijkse groenzones en de duinrand tot een ecologisch en recreatief netwerk. Ook hier koppelen we de gebieden tot een duidelijk herkenbare recreatieve vrije wandel/loop/fietsroute van ca 25km. De route volgt grotendeels de gemeentegrens van Haarlem en zal op sommige plekken door de gemeente Bloemendaal gaan. Hierover gaan we met elkaar in gesprek.

3. **Toegankelijke groene plekken op max. 300 meter van elke woning.** Iedereen moet dichtbij een groene plek kunnen zijn. We leggen nieuwe parkjes, hofjes en groene schoolpleinen aan, met prioriteit voor buurten met hittestress. We laten de beste landschapsarchitecten werken aan de groeninrichting van Haarlem.

4. **Meer steun voor groene bewonersinitiatieven.** We verdubbelen de financiële ondersteuning voor groene bewonersinitiatieven. Ook kijken we naar uitbreiding van het aantal doe-tuinen en het toegankelijker maken van volkstuinen.

5. **Gastvrije inrichting van parken en pleinen.** Groen moet voor iedereen uitnodigend zijn. De parken worden anders en intensiever gebruikt dan tien jaar geleden. Dat vraagt om op sommige plaatsen aanpassingen door te voeren. We letten op verlichting, zichtlijnen en toegankelijke routes, zodat iedereen zich welkom en veilig voelt.

6. **Gifvrij beheer en duurzame inkoop.** Alle gemeentelijke groenprojecten worden gifvrij onderhouden en biologisch ingekocht, zodat natuur en gezondheid worden beschermd. We maken klimaatbestendige keuzes, het liefst met inheemse soorten.

7. **Wateropvang en klimaatadaptatie.** We investeren in waterdoorlatende straten, ruimte voor regenopvang en meer openbare watertappunten in de stad en langs recreatieve routes.

8. **Investeren in parken en biodiversiteit.** We geven een kwaliteitsimpuls aan bestaande parken zoals het Reinaldapark en Nelson Mandelapark, versterken het ecologisch netwerk (Natuur Netwerk Haarlem), breiden bloemrijke bermen en ecologisch maaien uit, en creëren meer verbindingen voor dieren om de biodiversiteit verder te vergroten.

9. **Groene gevels gemeentelijke panden.** We hebben als gemeente een voorbeeldfunctie. De versteende gevel van het gemeentehuis aan de Raaks wordt vergroend. We verkennen dit ook voor ander gemeentelijk bezit. Er is ook al subsidie beschikbaar voor groene gevels en groene daken van particulieren.

10. **Nieuwe transformatorhuisjes krijgen standaard een groen dak.** We verkennen samen met Liander en met een gemeentelijke bijdrage hoe we ook bestaande transformatorhuisjes een groene uitstraling kunnen geven.

11. **We vergroenen de historische pleinen in het centrum zoals de Grote Markt, Verwulft en de Groenmarkt.** In het verleden hadden onze historische pleinen veel meer bomen en groen. We brengen het groen weer terug in de binnenstad en langs de Spaarneoevers.

Foto: Stephan Versaan

Duurzame energie

Kern **Haarlem versnelt de overgang naar schone energie.**

Topprioriteit Een publiek warmtebedrijf en de uitrol van warmte-netten in de stad.

Waarom dit belangrijk is

- Betaalbare energielasten en comfortabele woningen.
- Een hoger tempo in de energietransitie.
- Stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen.
- Zeggenschap en opbrengsten in publieke handen.

Wat we al deden

- Isolatieaanpak: De woningcorporaties hebben de afgelopen jaren een substantieel deel van hun slecht geïsoleerde woningvoorraad verduurzaamd.
- Energiecoöperaties & zonnedaken: Zes energiecoöperaties beheren samen zestien zonnedaken en in het Ramplaankwartier is het bewonersinitiatief Zonnewarmtenet samen met de gemeente bezig hun wijk aardgasvrij te maken.
- Burgerberaad CO_2-reductie: Inwoners deden 23 voorstellen, waarvan het merendeel inmiddels is uitgevoerd.
- Aanpak energiearmoede: Met maatregelen als de witgoedwissel, energiecoaches en een fixbrigade zijn Haarlemmers met lage inkomens geholpen met lagere energielasten en meer wooncomfort.
- Duurzame bedrijven en kantoren: Bijna alle kantoren voldoen aan de label C-verplichting en in de Waarderpolder wordt gewerkt aan slimme energietoepassingen.

Inleiding

De klimaatcrisis vraagt om snelle en eerlijke keuzes. Haarlem heeft de ambitie om in 2040 aardgasvrij te zijn. Daar zetten we vol op in om onze klimaatdoelen te halen, en om minder afhankelijk te zijn van de import van gas. Dat betekent: afscheid nemen van fossiele brandstoffen en overstappen op schone, betrouwbare en betaalbare energie. Voor ons is dit een sociale én rechtvaardige opgave: niemand mag buitengesloten worden; iedereen moet kunnen meedoen en profiteren.

De afgelopen jaren hebben we grote stappen gezet. Duizenden woningen zijn beter geïsoleerd, huurwoningen van corporaties zijn versneld aangepakt en 2.500 huishoudens kregen een concreet isolatie-aanbod.
Door de duurzaamheidslening, die fors is uitgebreid, en met hulp van energiecoaches of het duurzaamheidsloket, hebben veel Haarlemmers hun woning verduurzaamd. Ook bedrijven zijn in beweging: bijna alle kantoren voldoen inmiddels aan de label C-verplichting, en de Waarderpolder werkt aan slimme energietoepassingen. Haarlemmers deden de afgelopen jaren actief mee. Door meer zeggenschap en betrokkenheid maken we de transitie naar duurzame energie mogelijk.

Daarnaast pakten we energiearmoede aan. Huishoudens met lage inkomens konden oude apparaten inruilen via de witgoedwissel, kregen steun van energiecoaches en zien nu ook de eerste resultaten van de fixbrigade die kleine energiebesparingen uitvoert. Zo leveren de maatregelen niet alleen CO_2-reductie op, maar ook lagere energielasten en meer wooncomfort.

We willen dat informatie nog beter vindbaar is. We zetten in op duidelijke en toegankelijke communicatie via campagnes, buurtbijeenkomsten en de website Haarlem.nl/duurzaam. We breiden het aantal duurzaamheidsloketten in de stad uit, waardoor bewoners letterlijk in hun wijk kunnen zien en ervaren hoe ze hun woning kunnen verduurzamen. Ook blijven we investeren in de aanpak van energiearmoede. Deze strategie maakt de energietransitie tastbaar, haalbaar en betaalbaar.

De opgave de komende jaren is groot. En staat onder druk, onder meer als gevolg van netcongestie en achterblijvend rijksbeleid. We zetten in op collectieve warmteoplossingen in de stad en investeren hiervoor in de aanleg en de financiering hiervan middels het publiek warmtebedrijf. Warmtenetten ontlasten het overbelaste stroomnet. We zetten ons in voor zon en wind op Schoteroog om omwonenden en ondernemers van duurzame energie te voorzien.

Dankzij al deze inspanningen ligt Haarlem op koers voor 65% CO_2-reductie in 2030 en zetten we door richting 90% reductie in 2040, in lijn met de Europese doelstellingen.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Publiek warmtebedrijf en warmtenetten.** We bouwen verder aan collectieve warmtevoorzieningen, met een publiek warmtebedrijf dat 50% eigendom is van de gemeente en 50% van publiek-private partijen. Zo houden we regie over de betaalbaarheid, betrouwbaarheid en het tempo van de warmtetransitie. We investeren de komende jaren € 50 miljoen in ons publiek warmtebedrijf. De komende jaren starten warmtenetten in Meerwijk en de Waarderpolder, en in het Ramplaankwartier waar inwoners zelf het initiatief hiervoor namen.

2. **Isolatie-offensief.** Isoleren blijft een zeer effectieve stap: goed voor het klimaat en de portemonnee. Haarlem pakt dit grootschalig aan, met prioriteit voor sociale huurwoningen, slecht geïsoleerde particuliere woningen en VvE's. Uiterlijk voor eind 2028 is landelijk vastgelegd dat sociale huurwoningen met een E-,F-,en G-label verduurzaamd moeten zijn. We versterken onze eigen subsidieregeling voor monumentale sociale huurwoningen om ook die versneld te verduurzamen. Isolatiemateriaal is zo veel mogelijk van natuurlijke grondstoffen (biobased), omdat dit zorgt voor een lagere milieu-impact en een gezonder leefklimaat. Verder volgen we de Europese emissienorm voor gebouwen op de voet.

3. **Versnelling zonne-energie en opslag.** Alle daken tellen mee: van gemeentelijke gebouwen tot platte daken in de Waarderpolder. Voor bewoners zonder eigen dak stimuleren we collectieve zonnedaken. Omdat netcongestie projecten kan vertragen, investeren we in buurtbatterijen en Energie Management Systemen om vraag en aanbod lokaal beter te balanceren. Daarmee maken we zonne-energie voor iedereen bereikbaar en belasten we het elektriciteitsnet niet te veel.

4. **Aanpak energiearmoede.** Iedere Haarlemmer moet een comfortabel en betaalbaar huis hebben. Naast de succesvolle uitruil van de witgoedwissel gaan we de komende jaren door met maatregelen die aantoonbaar effect hebben. Hierbij kijken we naar effectieve maatregelen uit andere steden. Denk aan het Hilversums gordijnenproject en de Zaanse aanpak met gratis zonnepanelen op complexen en ledverlichting in gezamenlijke ruimtes. Zo zorgen we ervoor dat iedereen mee kan doen aan de energietransitie.

5. **Energie van en voor bewoners.** We willen dat inwoners niet alleen profiteren, maar ook mede-eigenaar zijn van de energietransitie. Daarom ondersteunen we energiecoöperaties die zonnedaken, windprojecten of warmtenetten beheren. Buurtinitiatieven om gezamenlijk te isoleren of van het gas af te gaan krijgen ondersteuning. We reserveren € 2 mln aan subsidie voor de eerste startwijken.

6. **Doorlopende communicatie en advies.** We zorgen voor heldere wijkgerichte communicatie, publiekscampagnes, informatieavonden en energie-spreekuren in verschillende wijken. Voor VvE's, eigenaren van monumenten en bewonersinitiatieven is er advies op maat, die we continueren. We bekijken voortdurend waar we onze gemeentelijke eisen en dienstverlening kunnen optimaliseren. Er komen meer fysieke duurzaamheidsloketten, bijvoorbeeld in buurtcentra, waar inwoners duurzame oplossingen kunnen zien en ervaren.

7. **Groene banen en scholing.** De energietransitie levert nieuwe werkgelegenheid op, er is zelfs een groot tekort aan installateurs. We zorgen voor meer opleidingen en banen in isolatie, installatie, onderhoud en duurzame energie. Zo koppelen we de klimaatopgave aan kansen voor de Haarlemse economie en een rechtvaardige arbeidsmarkt.

8. **Slimme oplossingen voor netcongestie.** Samen met Liander en TenneT werken we aan innovatieve oplossingen, zoals piekvermindering, batterijopslag en slimme programmering van projecten en privé-laadpunten. Deze slimme aanpak maakt ruimte voor meer duurzame opwek en voorkomt dat de energietransitie vastloopt.

Foto: André Broekmans

Mobiliteit en gezonde lucht

Kern **Verkeer moet veilig, schoon en gezond zijn.**

Topprioriteit Haarlem wordt een fietsvriendelijke stad.

Waarom dit belangrijk is

- Verkeersveiligheid voor iedereen, met speciale aandacht voor kinderen en ouderen.
- Minder luchtvervuiling en geluidsoverlast.
- Meer ruimte voor fietsers.

Wat we al deden

- 30 km/uur in een groot deel van de stad ingevoerd.
- Voorbereidingen realisatie OV-knooppunt Nieuw Zuid gestart. Door deze grote investering met steun van het Rijk wordt Haarlem in de toekomst beter verbonden met Amsterdam en andere gemeenten, en wordt OV beter gespreid over de stad.
- Nieuwe fietsenstallingen zijn gerealiseerd, onder andere bij het Hortusplein en Houtplein. Meer stallingen in de oude V&D en in de Kruisstraat staan op de planning.
- De Vijfhoek autoluw gemaakt.
- Nul-emissiezone vracht- en bestelauto’s ingevoerd waardoor de lucht schoner is geworden.
- Nieuw parkeerbeleid vastgesteld.
- Betere laadinfrastructuur.

Inleiding

De manier waarop we ons verplaatsen heeft grote gevolgen voor veiligheid, luchtkwaliteit, gezondheid en de ruimte in de stad. Haarlem is een compacte stad waar de druk op de openbare ruimte groot is. Daarom staan we voor een mobiliteitstransitie. We werken toe naar een stad waar meer ruimte is voor voetgangers en fietsers en hebben de ambitie dat in 2030 het aantal auto's in de stad niet verder is gegroeid.

Wij willen een stad waar kinderen veilig zelfstandig naar school fietsen of wandelen, ouderen en mensen met een beperking zich vrij kunnen bewegen, en waar de geparkeerde auto niet langer de openbare ruimte domineert. Lopen, fietsen en openbaar vervoer komen op de eerste plaats, de auto is te gast. Mobiliteit moet sociaal rechtvaardig zijn. Wij willen in Haarlem in navolging van onder andere Amsterdam en Den Haag ook dat kinderen onder de 12 gratis met het openbaar vervoer kunnen reizen.

De uitdagingen zijn groot: nog steeds gebeuren er ongevallen, de Haarlemse lucht is vaak ongezond en geparkeerde auto's nemen te veel ruimte in. Daarom zetten we het ingezette beleid de komende jaren door. Onder andere door ook ruimte te creëren voor experimenten. Haarlem wordt koploper in veilige, gezonde en duurzame mobiliteit.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Haarlem Fietsstad!** In 2030 zijn er geen onveilige schoolroutes meer in Haarlem. We komen hiervoor met een actieplan zodat ouders en schoolgaande kinderen veilig en gemakkelijk naar school en door de stad kunnen fietsen. Daarnaast maken we doorgaande fietsroutes versneld comfortabeler door te kiezen voor rood asfalt, denk aan de fietspaden langs de N205. We willen de realisatie van de fietsring om het centrum fors versnellen en dit combineren we met onze ambitie om rondom de binnenstad een Groen Singelpark te creëren. Voor de nodige extra investeringen reserveren we € 10 miljoen in ons investeringsplan.

2. **Autoluw centrum en woonerven terug in de buurten.** We gaan door met het uitbreiden van het autoluw maken van het centrum, zodat de binnenstad nog prettiger wordt voor inwoners en bezoekers om doorheen te lopen. Te beginnen met de oude straatjes in de Heiliglanden. Ook verkennen we hoe we grachten als de Bakenessergracht autoluw kunnen maken door te kijken naar de verdeling van bewoners en bezoekers in onze garages. In sommige woonbuurten zien we kans om de snelheid de komende jaren nog verder omlaag te brengen naar 15 kilometer per uur en deze in te richten als woonerf zodat het leven en spelen daar weer centraal komt te staan.

3. **Goed bereikbare OV-locaties.** We bouwen een nieuw busstation aan de Schipholweg met een beveiligde grote openbare fietsenstalling(Haarlem Spaarnepoort), met een directe verbinding naar Amsterdam . In de directe omgeving komen duizenden nieuwe woningen en worden kantoren getransformeerd tot woningen. Hiermee maken we het voor meer mensen eenvoudig om voor het openbaar vervoer te kiezen. Ook willen we station Bloemendaal met een voetgangerstunnel verbinden aan Haarlem Noord, maken we Haarlem Spaarnwoude tot een aantrekkelijker OV knooppunt en maken we snelle en veilige fietsroutes naar station Heemstede-Aerdenhout. We investeren daarnaast in meer en veilige stallingsplekken voor fietsen bij bushaltes en stations.

4. **Betaalbaar Openbaar Vervoer.** We willen dat het OV een betrouwbaar en betaalbaar alternatief is voor de auto. We pleiten er overal voor om de bus gratis te maken voor jongeren tot en met 12 jaar en een koppeling te maken met de Regiorijder voor ouderen en mensen met een beperking.

5. **Deelmobiliteit in elke wijk.** We willen dat deelmobiliteit in elke wijk beschikbaar wordt binnen een loopafstand van 400 meter. We onderzoeken een mobiliteitspas of kortingsregeling voor lage inkomens, zodat iedereen mee kan doen.

6. **Stappen voor een schonere lucht.** De komende jaren gaan we door met stap voor stap schoner maken van onze stad. We nemen mensen daarin mee door tijdige aankondigingen, voldoende oog voor de investeringen die ondernemers moeten doen, en bijvoorbeeld met subsidieregelingen voor het slopen en opkopen van oude brom- en snorfietsen. De koers is ingezet met de routekaart Haarlem uitstootvrij . Veel inwoners hebben last van een slechte luchtkwaliteit, met name in de winter wanneer houtkachels branden en bij weinig wind. We zetten de komende jaren in op het actief onder de aandacht brengen van de stookwijzer maar verkennen ook of er meer nodig is, zoals een stookverbod als de stookwijzer code rood of oranje aangeeft.

7. **Investeren in elektrische infrastructuur in de stad.** Om de overgang naar elektrisch vervoer te versnellen investeren we de komende jaren in een fijnmazig netwerk van laadpalen en meerdere laadpleinen in de stad. We vinden dat deze laadinfrastructuur publiek bezit moet zijn, zodat we grip kunnen houden op de tarieven. We zien in bi-directioneel laden een veelbelovende ontwikkeling om ook de netcongestie problemen aan te pakken. Ook op het water zijn de komende jaren meer laadpalen voor elektrische vaartuigen nodig, en daar gaan we mee aan de slag.

8. **Grote vervuilers aanpakken.** We zijn voor forse krimp van Schiphol en voor het op korte termijn vergroenen van Tata Steel om overlast, vervuiling en uitstoot tegen te gaan. Elke consequentie hiervan voor medewerkers moet gepaard gaan met aandacht voor omscholing naar nieuw werk, zoals in de energietransitie. We blijven ons in regionaal en nationaal verband uitspreken voor het belang van de leefomgeving als het gaat om de grote vervuilers om ons heen. Als gemeente hebben we helaas weinig invloed op het aantal vliegbewegingen, maar geluidsoverlast en (ultra)fijnstof beïnvloeden de gezondheid van inwoners rondom Schiphol en dus in Haarlem negatief.

9. **Parkeren van fiets en auto slim organiseren.** We verkennen waar we meer tijdelijke parkeergarages kunnen bouwen voor bewoners en bezoekers, zoals de geplande parkeergarage bij de Oudeweg, om tempo te maken met het opheffen van parkeerplaatsen op straat. Ook grote parkeerterreinen zoals bij de IJsbaan vervangen we door garages om ruimte te maken voor woningen, groen en voorzieningen. In parkeergarages staan deelfietsen om makkelijk de stad in te komen. Ook voor buurtfietsenstallingen zoeken we extra plekken en we nemen het beheer in eigen handen. Bij het slim organiseren van fietsparkeren zorgen we voor voldoende beugels, “nietjes” en fietsklemmen om fietsendiefstal tegen te gaan.

10. **Gereguleerd parkeren.** De komende jaren hebben we onze handen vol aan de uitrol van het vastgestelde beleid voor gereguleerd parkeren. Tot 2030 voeren we stapsgewijs gereguleerd parkeren in bij zeven Haarlemse wijken waar de parkeerdruk al gedurende een langere periode hoger is dan 95% (Ter Kleefkwartier, Amsterdamsewijk, Transvaalwijk, Indischewijk, Vogelenwijk, Delftwijk en Vondelkwartier). Daarmee zetten we een grote stap naar een leefbare stad met minder parkeerdruk, meer ruimte voor fietsers, voetgangers en groen. Meer uitbreiding van betaald parkeren is komende periode niet aan de orde.

11. **Hinder van fatbikes en andere snelle tweewielers aanpakken.** We zijn blij met de recent aangekondigde helmplicht voor jongeren tot 18 jaar voor fatbikes en elektrische fietsen. We blijven ons inzetten om overlast tegen te gaan, onder andere door meer handhaving op fietspaden, in winkelstraten en in voetgangersgebieden.

12. **Werk maken van doorfietsroutes.** We willen de komende jaren werk maken van het realiseren van ontbrekende schakels in ons doorfietsroutenetwerk. Hiervoor is samenwerking met en (co-)financiering van provincie en buurgemeenten randvoorwaardelijk, tegelijkertijd willen we hier als Haarlem ook € 10 miljoen in ons investeringsplan voor apart zetten. Een aantal van deze schakels is bekend en hard nodig nu de stad groeit. We willen hiervoor een actieplan doorfietsroutes opstellen waar ten minste een fietstunnel onder de Westelijke Randweg, tussen ontwikkelzone Zuidwest en station Heemstede-Aerdenhout in moet zitten en een aanpak voor de verbindingen met Velsen, Amsterdam en Haarlemmermeer. Ook zien we kansen voor de fietsbrug over het Spaarne ter hoogte van de Paul Krugerkade.

13. **Voetgangers zijn ook verkeersdeelnemers.** De vrije doorgang op stoepen wordt voor voetgangers op veel plaatsen langdurig en ernstig belemmerd. Met name overhangende heggen zijn vaak boosdoeners. De gemeente zal bewoners vaker corrigeren op deze vorm van toe-eigening van de openbare ruimte.

Foto: Robbert Berkhout

De circulaire stad

Kern **Haarlem kiest voor een volledig circulaire stad in 2040.**

Topprioriteit Alles wat we in Haarlem doen wordt circulair, de werken van de gemeente voorop.

Waarom dit belangrijk is

- We besparen grondstoffen.
- We verlagen de CO_2-uitstoot.
- We creëren nieuwe banen en kansen voor alle Haarlemmers. Circulariteit wordt hét fundament voor een eerlijke, duurzame en toekomstbestendige stad.

Wat we al deden

- We kopen inmiddels al 65% circulair in als gemeente Haarlem.
- We hebben de Circulaire Grondstoffenhub opgericht in de Waarderpolder voor opslag en hergebruik van bouwmaterialen.
- We hebben de afgelopen jaren aandacht gevraagd voor duurzaam textiel, bijvoorbeeld door middel van de Fair Fashion pop-up store.
- We hebben houtbouw gerealiseerd in de Oostpoort.
- Samen met Maak en 3Dmakers Zone hebben we de basis gelegd voor de toekomst en uitbreiding van het C-District in de Waarderpolder als innovatiehub.
- We hebben als een van de eerste steden in het land een reclameverbod voor fossiel, vlees- en visproducten vastgesteld voor de gemeentelijke abri's en mupi's.
- Er zijn meer Repair Cafés bij gekomen in de stad.
- We hebben een Sociaal Innovatiefonds opgericht.

Inleiding

Haarlem wil niet langer onderdeel zijn van een wegwerpmaatschappij, maar juist voorop lopen in de circulaire economie. Dat betekent: minder afval, meer hergebruik en slimmer produceren. Voor ons is dit geen technische keuze, maar een morele noodzaak. Het verspillen van waardevolle materialen is onhoudbaar en zonde. Producenten hebben hierbij de verantwoordelijkheid om toe te werken naar duurzamere verpakkingen wat leidt tot minder afval en behoud van grondstoffen.

Circulariteit is voor ons ook een sociaal project. Het levert banen op voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, kansen voor lokale ondernemers en maakt duurzame keuzes toegankelijk voor alle Haarlemmers. Haarlem heeft in 2023 al 65% van haar inkoop circulair uitgevraagd, ver boven de regionale ambitie, en won in 2022 de Europese innovatieprijs Rising City of Innovation.

De uitdaging is nu om deze beweging op te schalen. Landelijke rapporten laten zien dat de circulaire transitie achterloopt: er zijn meer koppelingen nodig met andere maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, energietransitie en gezondheid. Ruimte voor circulaire bedrijvigheid wordt expliciet meegenomen in gebiedsontwikkelingen, van Schalkwijk tot de Waarderpolder.

Ons doel blijft helder: Haarlem is volledig circulair in 2040. Met stevige keuzes in aanbesteding en inkoop, met ruimte voor circulaire ondernemers, met hergebruik van grondstoffen uit gemeentelijke sloopprojecten, en met meer gemak voor inwoners. Zo bouwen we aan een stad die grondstoffen spaart, banen creëert en waar duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid hand in hand gaan.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **100% circulair inkopen in 2028.** Alle gemeentelijke projecten, van bouw tot inkoop, besteedt Haarlem volledig circulair aan in 2028. Dit doen we samen met omliggende gemeenten om meer impact te realiseren. Hergebruik, modulair ontwerp, lange levensduur en biobased worden uitgangspunten. We toetsen ook op resultaat.

2. **Doorontwikkeling Grondstoffenhub.** Nog geen jaar na de start van de grondstoffenhub, zien we dat deze werkt, en we zien nog meer potentie. De materialen die beschikbaar zijn op de hub stellen we digitaal beschikbaar, en zijn het startpunt voor nieuwe ontwerpen in de openbare ruimte. Materiaal kan regionaal een tweede leven krijgen en hiervoor zoeken we samenwerking met ondernemers en buurgemeenten.

3. **Circulaire bouwmarkt voor inwoners.** Er komt een circulaire bouwmarkt in Haarlem waar inwoners gebruikte bouwmaterialen kunnen kopen, naar voorbeeld van het initiatief 'Buurman' in Utrecht, een werkplaats en bouwmarkt voor hergebruik van materialen.

4. **Opschalen van Repair Cafés en deelinitiatieven.** We ondersteunen buurtgerichte reparatie-, ruil- en deelprojecten, zodat hergebruik laagdrempelig en dichtbij wordt. Er komen online platforms voor materialen, spullen en gereedschap, zodat inwoners en bedrijven eenvoudig kunnen delen en hergebruiken. Hierbij zoeken we een combinatie van Spaarne Werkt, BUUV, Waardemakers, Kringloopwinkels en een toekomstige circulaire bouwmarkt.

5. **Maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2030.** We hebben de afgelopen jaren goede stappen gezet in het beter scheiden van ons afval. Tegelijkertijd zorgt de grote hoeveelheid restafval nog voor een hoge afvalstoffenheffing. We willen inzetten op een halvering van de hoeveelheid restafval per Haarlemmer in 2030. We helpen Haarlemmers hierbij. Dat doen we met voldoende en goed bereikbare textiel, pmd, karton en gft containers, met het aanbieden van recycletassen en een recyclewagen in de buurt, maar ook door te gaan experimenteren met een recyclebonus zoals in onze buurgemeente Velsen. We willen extra investeren in onze afvalvoorziening als dat betekent dat hierdoor de afvalstoffenheffing per inwoner omlaag gaat.

6. **We stimuleren circulaire voedselketens.** We zetten in op korte voedselketens, stadslandbouw en tegengaan van voedselverspilling met inwoners en ondernemers. We werken de komende jaren een stappenplan uit voor de eiwittransitie en de omslag naar meer plantaardig voedsel, waarin bewustwording een belangrijke rol speelt. Denk hierbij aan meer doe-tuinen en stadslandbouw rondom de stad maar ook aan kijken naar wat werkt als het gaat om het aanbieden van gezond en lokaal geproduceerd voedsel.

7. **Educatie en bewustwording versterken.** We willen jong en oud betrekken bij de circulaire transitie om de bewustwording op dit thema te versterken. Dat doen we door campagnes, evenementen en goed informatiemateriaal, en samen met scholen (primair en middelbaar onderwijs) en circulaire en duurzame netwerken in de stad. Ook evenementen zoals C the Future vervullen hierbij een rol.

8. **Circulariteit opschalen vraagt samenwerken.** We zoeken actief de samenwerking met andere gemeenten en provincies binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA), met landelijke koplopergemeenten en het rijk, en we benutten ons Europese netwerk en helpen bedrijven om aan de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) wetgeving te kunnen voldoen.

9. **Van ervaring leer je.** We stellen een coördinator aan die binnen de gehele gemeentelijke organisatie verbeteringen adviseert en coördineert in onze rol om te komen tot een circulaire economie: in onze aanbestedingen, onze vergunningen, onze uitvoering en dat samen met alle partijen met wie we samenwerken. Zo kunnen we onze processen verbeteren.

10. **Gemeente als circulair voorbeeld.** We reserveren als gemeente Haarlem ruimte in gebiedsontwikkelingen en passen circulaire principes toe in gebouwen, beheer en bedrijfsvoering; kringloopwinkels krijgen een eerlijke vergoeding voor afvalkosten. Ons eigen vastgoed gaan we circulair ontwerpen, beheren en onderhouden. De waarde van materialen die we kunnen hergebruiken gaan we waarderen zodat circulair bouwen ook financieel aantrekkelijk wordt.

11. **Minder reclame in de stad.** Reclame in de buitenruimte tast het straatbeeld aan en werkt overmatige consumptie in de hand. We streven naar een beperking van reclameborden in de stad. Reclame van lokale ondernemers, culturele instellingen en goede doelen krijgen juist meer ruimte.

Foto: Stephan Versaan

Werk, inkomen en een Haarlem zonder armoede

Kern **Iedere Haarlemmer verdient bestaanszekerheid: een inkomen dat toereikend is, perspectief op werk en kansen om talenten te ontwikkelen.**

Topprioriteit Schulden voorkomen en doorbreken, met stevige inkomens-steun, gelijke kansen op werk en investeringen in scholing en groene banen.

Waarom dit belangrijk is

- Te veel Haarlemmers hebben moeite om rond te komen of zitten vast in schulden, soms zelfs terwijl ze werken. Armoede is meer dan een lege portemonnee: het beperkt kansen, gezondheid en toekomstperspectief.
- Voor jongeren betekenen schulden vaak een achterstand waar ze moeilijk uitkomen.
- Door mensen te helpen schulden te voorkomen en ze weer perspectief te bieden, bouwen we aan een stad waarin iedereen kan meedoen.

Wat we al deden

- Minimaregelingen uitgebreid en schuldhulp versterkt.
- Energiearmoede aangepakt met energiecoaches, een witgoedwissel en een fixbrigade.
- Jongeren hebben we extra steun geboden via het Jeugdfonds Sport & Cultuur.
- Werkgelegenheid gestimuleerd in de Waarderpolder en via groene banen.
- Vroegsignalering schulden is sterk verbeterd in samenwerking met woningcorporaties, zorgverzekeraars en energiemaatschappijen.
- We hebben een Sociaal Innovatiefonds opgericht.

Inleiding

Te veel Haarlemmers hebben moeite om rond te komen of zitten vast in schulden. Soms zelfs terwijl ze werken. Wij willen dit doorbreken. Wij kiezen voor zekerheid voor iedereen: door schulden te voorkomen, inkomen te versterken en mensen perspectief te geven. Want armoede is meer dan een lege portemonnee; het is een gebrek aan kansen, gezondheid en toekomstperspectief.

Tegelijkertijd staat de Haarlemse economie er goed voor. Onze stad kent veel ondernemerschap, creativiteit en innovatie. Haarlemse ondernemers hebben hart voor de stad, zijn maatschappelijk betrokken en spelen een sleutelrol in de omslag naar een duurzame en sociale economie. Samen met hen investeren we in nieuwe banen, in scholing en in ruimte voor talentvolle starters en creatieve makers. Zo bouwen we aan een circulaire en toekomstbestendige stad.

Daarbij kijken we nadrukkelijk naar de plekken die bepalend zijn voor onze economische en sociale toekomst. De binnenstad is het kloppend hart van Haarlem. Om deze levendig en aantrekkelijk te houden, willen we leegstand tegengaan en extra investeren in groen en ontmoetingspleinen. De Waarderpolder is en blijft de banenmotor van de stad. Hier liggen kansen om duizenden nieuwe banen te creëren, met de Zuidstrook als innovatiecluster waar wonen, werken en onderwijs samenkomen.

Door armoede te bestrijden, bestaanszekerheid te versterken en tegelijkertijd ruimte te maken voor duurzame economische groei, zorgen we dat Haarlem een stad is waar iedereen kan meedoen. Werk, inkomen en kansen gaan bij ons hand in hand.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Geen kinderarmoede meer in 2030.** We werken samen met de Haarlemse Alliantie tegen Kinderarmoede (HATKA) om te zorgen dat er geen kinderarmoede meer is in 2030.

2. **Sterk minimabeleid en inkomensondersteuning.** Mensen met een laag inkomen moeten kunnen rekenen op ruimhartige regelingen. We zorgen voor een breed minimabeleid (130%), toegankelijke toeslagen en actieve hulp bij het aanvragen van voorzieningen

3. **Armoedeaanpak voor volwassenen en ouderen.** Armoede raakt niet alleen jongeren, maar ook volwassenen en ouderen die moeite hebben rond te komen. We investeren in schuldhulpverlening, inkomensondersteuning en initiatieven zoals buurtpunten waar Haarlemmers terecht kunnen voor hulp en advies. Er wordt stevig ingezet op preventie via de inzet van informele zorg/vrijwillige inzet. Dit kan voorafgaan aan professionele hulp en ingezet worden als er nog ondersteuning nodig is na de professionele hulp.

4. **Meer banen in de stad.** We zien op veel plekken kans voor meer werkruimte en dus meer banen in de stad. Bijvoorbeeld in de Zuidstrook van de Waarderpolder waar nog veel ruimte is voor meer bedrijven, bijvoorbeeld gericht op innovatie of de circulaire economie. Maar ook in andere delen van de stad is nog ruimte onbenut. We richten een investeringsfonds op voor meer banen en denken aan een startkapitaal van € 5 miljoen. Ondernemerschap is meer dan groei of winst: het is een manier om kansen te creëren, armoede te doorbreken, je buurt te ontwikkelen of culturele diversiteit trots zichtbaar te maken. De gemeente moet een actieve rol nemen in het ondersteunen van klein en sociaal ondernemerschap; juist onder jongeren, starters, en mensen zonder vanzelfsprekende toegang tot kapitaal of kennis. Denk aan: een toegankelijk ondernemersloket, leertrajecten, startkapitaal, coaching, en het hergebruiken van leegstand. Geen tijdelijk project, maar structurele inzet op zelfredzaamheid en creatief eigenaarschap. Want wie een goed idee heeft, verdient een goede start. Daar profiteert elke Haarlemmer van.

5. **Geen wachttijd voor jongeren met bijstand.** Jongeren die een uitkering nodig hebben, krijgen direct recht op geld en begeleiding. Zo voorkomen we schulden en helpen we jongeren snel op weg naar werk of opleiding.

6. **Opleidingsvouchers voor werkzoekenden.** De gemeente betaalt mee aan cursussen of trainingen voor inwoners met een bijstandsuitkering. Zo verlagen we de drempel om te leren, vaardigheden op te doen en kansrijk werk te vinden.

7. **Groene en publieke banen als basis.** Inwoners met een uitkering krijgen betaalde werkplekken in de buurt, bijvoorbeeld bij groenonderhoud of buurthuizen. Dit biedt werkervaring en versterkt de leefbaarheid van Haarlem. Hier trekken we vanaf 2026 € 0,5 miljoen per jaar voor uit.

8. **Participatie in plaatselijk werkinitiatief.** Buurtbudgetten maken het mogelijk dat groepen inwoners eigen werk- of leerinitiatieven starten, zoals een buurttuin, repair-café of coachingsproject.

9. **Jongerenbasisinkomen (‘Bouwdepot’).** Jongeren tussen de 18 en 27 jaar die in armoede leven, krijgen tijdelijk een basisinkomen gecombineerd met coaching. Dit biedt hen een eerlijke kans om hun leven op te bouwen.

10. **Hogere lokale inkomensaanvulling langdurig laag inkomen.** Inwoners die jarenlang van een laag inkomen rondkomen, krijgen een hogere jaarlijkse toeslag van de gemeente om een buffer op te bouwen. Ook keren we deze automatisch uit als mensen er recht op hebben. Zo hebben zij meer geld te besteden en blijft er geen geld liggen.

11. **Gezond eten als basisvoorziening.** Een gezond en betaalbaar voedingspatroon mag geen luxe zijn. In Haarlem bestaan al initiatieven waar buurtbewoners samen voor een laag bedrag een gezonde maaltijd kunnen eten. Wij willen dit ondersteunen naar het voorbeeld van Mensa Mensa in Rotterdam. Dit is een openbare kantine en keuken waar iedereen voor een klein bedrag een voedzame maaltijd kan eten. Zo maken we gezond en duurzaam voedsel toegankelijk voor iedereen en dragen we bij aan meer ontmoeting in de wijk.

Foto: Stephan Versaan

Onderwijs en iedereen doet mee

Kern **Iedere Haarlemmer moet de kans krijgen om zich te ontwikkelen en talenten te benutten, ongeacht achtergrond of inkomen.**

Topprioriteit Iedere jongere een eerlijke start: geen kind naar school zonder ontbijt, zorg of kans op ontwikkeling.

Waarom dit belangrijk is

- Onderwijs, jeugdzorg en armoedebeleid zijn nauw verbonden: kinderen en jongeren die steun krijgen, kunnen later sterker meedoen.
- Goed onderwijs doorbreekt armoede.
- Sterke jongeren betekenen een sterke stad. Als jongeren gezond, zeker en talentvol opgroeien, profiteren niet alleen zijzelf, maar ook Haarlem als geheel. Meer talent en meer verbondenheid.
- Kansenongelijkheid begint vroeg. Wie zonder ontbijt naar school gaat of geen rustige plek heeft om te leren, start met een achterstand die moeilijk is in te halen.

Wat we al deden

- Extra schuldhulp en vroegsignalering ingevoerd, speciale ondersteuning voor jongeren met schulden.
- Meer Haarlemmers met een laag inkomen kregen meer (financiële) steun, onder andere via verruimde regelingen. Zo is er meer geld beschikbaar voor bijvoorbeeld schoolkosten en kleding voor kinderen uit gezinnen waar niet veel te besteden is.
- Investeringen in mantelzorgondersteuning en welzijnsvoorzieningen.
- Extra inzet op jeugdzorg en preventieprogramma's.

Inleiding

Ieder kind in Haarlem verdient een eerlijke start, ongeacht de wijk waarin het opgroeit of de portemonnee van de ouders. Onderwijs en jeugdzorg spelen daarin een cruciale rol. Wij zien onderwijs niet alleen als voorbereiding op werk, maar ook als fundament voor persoonlijke ontwikkeling, burgerschap en het tegengaan van ongelijkheid. Dagelijks sluipt kansenongelijkheid de klas binnen. Sommige kinderen starten de schooldag zonder ontbijt, anderen hebben geen rustige plek om huiswerk te maken. Voor deze kinderen is school meer dan leren. Het is een veilige haven. Dankzij investeringen van de afgelopen jaren konden we in Haarlem al extra huiswerkbegeleiding en voorschoolse educatie aanbieden, en zijn meer kinderen via het Jeugdfonds Sport & Cultuur lid geworden van een club. Maar we zien dat dit nog niet genoeg is. De verschillen in schoolprestaties tussen kinderen uit verschillende wijken zijn te groot en vragen om structurele inzet.

De gemeente Haarlem investeert al jaren in belangrijke activiteiten naast het reguliere lesprogramma van scholen. Zo hebben we een sterk aanbod aan culturele activiteiten voor alle kinderen in het primair onderwijs, onder andere via Stichting Hart. Haarlem heeft ook een lange geschiedenis van schooltuinen, de eerste schooltuin is zelfs meer dan 100 jaar oud. Schooltuinen zorgen ervoor dat kinderen gezonder eten, omdat ze hun eigen gekweekte groenten eerder proberen, en dat ze meer bewegen en buiten zijn. Ze leren over natuur, voedselproductie en klimaat, en ontwikkelen sociale vaardigheden zoals samenwerken en verantwoordelijkheid nemen. Wij willen dat alle kinderen gebruik kunnen maken van een schooltuinvoorziening bij hen in de buurt.

Armoede beperkt zich niet tot de jeugd: ook volwassenen en ouderen in Haarlem ervaren financiële stress en onzekerheid. Dat kan leiden tot eenzaamheid, gezondheidsproblemen en het niet benutten van talenten. Daarom zetten we in op een stevig minimabeleid dat ruimhartig en toegankelijk is, zodat iedereen kan rekenen op de juiste ondersteuning. Met extra aandacht voor schuldhulpverlening, inkomensondersteuning en buurtpunten bouwen we aan een stad waar niemand buiten de boot valt.

Ook de jeugdzorg staat onder druk. Terwijl de druk op school toeneemt en de thuissituatie steeds zwaarder wordt, blijft passende hulp uit. Dat is onacceptabel. Daarom hebben we de afgelopen jaren ingezet op preventieve programma's in scholen en buurthuizen, en investeringen in extra jeugdzorgprofessionals. Er is al vooruitgang geboekt: de samenwerking tussen scholen, sportclubs en hulporganisaties is versterkt en ouders krijgen steeds vaker ondersteuning via oudercafés en opvoedworkshops. Toch zijn de wachtlijsten nog te lang.

Op het gebied van beroepsonderwijs willen we stappen zetten die Haarlem toekomstbestendig maken. MBO-studenten

moeten meer erkenning krijgen, er moeten meer stageplekken beschikbaar komen voor MBO-studenten, waarbij de gemeente een voorbeeldrol inneemt in zijn rol als werkgever. We stellen een Haarlemse MBO-agenda voor, waarbij vakmanschap en kansengelijkheid centraal staan. Dit moet ertoe leiden dat meer jongeren hun opleiding kunnen afronden met een volwaardige stage.

Daarnaast zetten we stevig in op mentale gezondheid. Programma's tegen prestatiedruk zijn gestart, jongerenpanels denken mee over hun wijk en talentontwikkeling via sport en cultuur kreeg structurele financiering. Haarlem bewees dat jongeren een stem kunnen hebben in het beleid dat hen raakt.

Met deze resultaten zijn fundamenten gelegd, maar er is meer nodig. Iedere jongere moet toegang hebben tot passende zorg en begeleiding, en geen kind mag buitengesloten worden van onderwijs of ontwikkeling door de financiële situatie thuis.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Armoedevrije scholen.** Geen kind mag met honger of zonder basisvoorzieningen naar school. We zorgen voor toegang tot schoolspullen, laptops en maaltijden, en stimuleren schoolontbijt en gezonde lunches zodat ieder kind dezelfde start maakt.

2. **Brede scholen en integrale kindcentra (IKC's).** Onderwijs, opvang en zorg moeten samenkomen om kinderen optimaal te ondersteunen. Daarom investeren we in brede scholen en IKC's in alle wijken. Bij IKC's willen we alleen niet-commerciële aanbieders van KDV en BSO. De komende periode is er ruim € 140 miljoen beschikbaar om te investeren in schoolgebouwen.

3. **Jongerenwerkers en jongerencentra in alle wijken.** We breiden de wijkteams uit met jongerenwerkers. Om te voorkomen dat jongeren op straat hangen en zwerven, creëren we meer plekken waar jongeren elkaar veilig en ontspannen kunnen ontmoeten, zonder dat dit tot overlast leidt. Jongerenontmoetingsplekken kunnen grotere plekken zijn zoals Flinty's, Hattrick of Triple Threat, maar het kan ook met kleinere plekken zoals een goede dug-out of verbouwde garagebox. We willen 10 van zulke plekken toevoegen aan de stad. We investeren € 2 miljoen hierin.

4. **Toegankelijke jeugdzorg.** Hulp moet er zijn wanneer die nodig is, zonder lange wachtlijsten of eigen bijdragen. We maken mentale gezondheid onderdeel van het curriculum en versterken preventie in buurten en scholen. Het CJG krijgt een nog sterkere positie om snel en goed te bepalen welke hulp een kind of jongeren nodig heeft. De komende jaren groeit het budget voor jeugdzorg met € 6 miljoen structureel.

5. **Sterke positie van het MBO.** We benoemen een wethouder die specifiek het MBO in de portefeuille heeft. We kiezen de komende periode voor een MBO-agenda. MBO-studenten verdienen waardering en zekerheid. We garanderen stages en leerwerkbanen. We benoemen een wethouder die specifiek het MBO in de portefeuille heeft. MBO-stages verdienen een eerlijke stagevergoeding. Wij organiseren een Haarlems Stagepact MBO, waarin de gemeente Haarlem, bedrijven, mbo-instellingen, het SBB, werkgeverskoepels en vakbonden zich commiteren aan 4 doelstellingen om stages in het mbo te verbeteren: een passende onkosten- én stagevergoeding, het verbeteren van de stagebegeleiding, het voorkomen van stagediscriminatie en het creëren van voldoende stageplekken.

6. **Gelijke kansen bij vervolgonderwijs.** Te veel kinderen vallen uit of lopen vast bij de overstap naar een nieuwe school. We zorgen voor extra begeleiding, latere selectie en betere doorstroommogelijkheden tussen onderwijsniveaus. De gemeente neemt het initiatief om samen met schoolbesturen en het samenwerkingsverband te komen tot een kleinschalige voorziening voor voortgezet onderwijs in de regio Zuid-Kennemerland, gericht op leerlingen die het reguliere schoolniveau aankunnen, maar voor wie andere factoren - zoals gedragsproblemen of een lastige thuissituatie - het leren belemmeren. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de succesvolle aanpak van de KOVO-scholen in Amsterdam, waar regulier onderwijs wordt gecombineerd met extra ondersteuning, kleinere klassen (maximaal 16 leerlingen) en intensief mentoraat. Tegelijkertijd wordt ook onderzocht welke andere vormen van kleinschalig of ondersteunend onderwijs passend kunnen zijn voor deze doelgroep, zodat voor ieder kind een oplossing op maat mogelijk wordt. Doel is om in de regio een structurele, flexibele voorziening te realiseren die uitval voorkomt, leerlingen perspectief biedt op een diploma, en ouders en scholen ontzorgt.

7. **Smartphoneverbod op scholen.** We willen een smartphoneverbod op scholen in het primair en voortgezet onderwijs invoeren, zodat leerlingen zich beter kunnen concentreren, meer rust ervaren en meer met elkaar in contact staan. Onderwijs moet een plek zijn waar sociale verbinding en gelijke kansen centraal staan, niet afleiding en prestatiedruk via schermen. Samen met scholen en ouders zorgen we voor duidelijke afspraken en alternatieven die bijdragen aan een gezonde en veilige leeromgeving

8. **Iedere vluchteling doet ook mee.** Nieuwkomers verdienen een eerlijke start in Haarlem. We bieden taalondersteuning, zetten in op ouderbetrokkenheid en zorgen voor integratie in de klas en de wijk. Ook voor vluchtelingen en asielzoekers is een warme start in onze samenleving noodzaak. Naast taal is zo snel mogelijk toeleiding naar activiteit, vrijwilligerswerk en zo mogelijk regulier werk essentieel. Er zijn waardevolle buurtinitiatieven die ondersteuning verdienen. UWV bereikt landelijk steeds betere resultaten met werktoeleiding. Ook in Haarlem willen we zo snel mogelijk arbeidstoeleiding bevorderen.

9. **Schooltuinen voor alle kinderen.** Wij willen dat het aanbod van schooltuinen wordt behouden en verder wordt versterkt, zodat alle kinderen gebruik kunnen maken van een schooltuinvoorziening bij hen in de buurt. Dat kan ofwel in de vorm van een schooltuin in de wijk die kinderen met de klas bezoeken, ofwel als onderdeel van een groen schoolplein. De prioriteit ligt bij wijken met veel hoogbouw of met kleinere huizen en tuinen waar kinderen minder snel met tuinieren in aanraking komen.

10. **Studiezalen.** Meer studiezalen in de wijken; plekken waar onze jongeren rustig kunnen leren. Bijvoorbeeld in de bibliotheken of op school na schooltijd.

11. **Aanpak laaggeletterdheid/taaloffensief.** We willen meer inzetten op het aanpakken van laaggeletterdheid onder ouderen. Het levert veel problemen op in het kader van bestaanszekerheid en zorgt ervoor dat mensen niet mee kunnen doen. Ook hebben we hierbij oog voor ouderen met een migratieachtergrond.

12. **Inzetten voor komst familieschool.** Wij pleiten voor de oprichting van een familieschool in Haarlem: een plek waar onderwijs, kinderopvang, jeugdzorg en welzijn samenkomen onder één dak. Kinderen krijgen er niet alleen goed onderwijs, maar ook de steun die nodig is om gezond, veilig en kansrijk op te groeien. Ouders vinden er laagdrempelig advies en begeleiding, waardoor de samenwerking tussen school, gezin en zorg versterkt wordt. Zo voorkomen we dat kinderen tussen wal en schip vallen en bouwen we aan een stevige basis voor iedere Haarlemmer.

13. **Ondersteuning bij scheiding.** Meer ondersteuning voor gezinnen bij een scheiding om stress, financiële en huisvestingsproblemen te voorkomen, veiligheid te bieden en daarmee de kans op instroom naar (jeugd)zorg te verlagen.

Foto: Ziggy Klazes

Goede zorg dichtbij

Kern **Goede zorg is een basisrecht, dichtbij georganiseerd en zonder bureaucratische drempels. Haarlem kiest voor sterke wijkteams, preventie, mantelzorgondersteuning en ouderenzorg die mensen waardig en zelfstandig laat leven.**

Topprioriteit Zorg en welzijn dichtbij en menselijk, zodat niemand in Haarlem tussen wal en schip valt.

Waarom dit belangrijk is

- Zorg is geen luxe maar een voorwaarde om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving.
- Preventie en tijdige hulp voorkomen dat kleine zorgen uitgroeien tot grote problemen en dure zorg.
- Mantelzorgers, wijkteams en welzijnsvoorzieningen vormen de basis van een zorgzame stad en verdienen structurele steun.
- Ouderen moeten waardig oud kunnen worden, zelfstandig waar mogelijk en met passende zorg waar nodig.

Wat we al deden

- Investeringen in onze Huizen van de Wijk: plekken waar iedereen welkom is, waar je hulp kunt krijgen bij het wijkteam en waar je gezellig met buurtgenoten activiteiten kunt doen.
- Ondersteuning voor huisartsen zodat iedere Haarlemmer een huisarts heeft.
- De Buurt als ecosysteem in de Vijfhoek: inwoners werken samen met zorg-en welzijnswerkers aan een gezonde toekomst. Als je elkaar kent, help je elkaar sneller.
- Er komen extra logeerhuisplekken zodat mantelzorgers op adem kunnen komen.

Inleiding

Goede zorg en welzijn zijn de ruggengraat van een sterke stad. In Haarlem vinden we dat zorg dichtbij georganiseerd moet zijn, menselijk en zonder bureaucratische drempels. Of het nu gaat om Mjeugdzorg, ouderenzorg of ondersteuning bij armoede en eenzaamheid: Haarlemmers moeten snel en laagdrempelig geholpen kunnen worden. De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet. We hebben geïnvesteerd in sterkere wijkteams, extra steun voor mantelzorgers, nieuwe ontmoetingsplekken in de buurten en structurele financiering voor welzijnswerk. Daarmee is de basis gelegd voor een stad waar niemand er alleen voor hoeft te staan.

Toch blijven de uitdagingen groot. De vergrijzing neemt toe en steeds meer ouderen willen langer zelfstandig wonen. Voor hen is niet alleen goede zorg belangrijk, maar ook veiligheid, bereikbare voorzieningen en sociale verbondenheid. Eenzaamheid is nog altijd een groot probleem. Daarnaast neemt voor mantelzorgers de druk toe: zij dragen vaak dag en nacht zorg voor hun naasten en raken veelal zelf overbelast. Respijtzorg en praktische steun zijn daarom geen luxe, maar noodzaak.

Ook de jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg staan onder druk. Jongeren en gezinnen wachten te lang op passende hulp, waardoor kleine problemen kunnen uitgroeien tot grote crises. Tegelijkertijd zijn er positieve voorbeelden: preventieve programma's in scholen en buurthuizen hebben al laten zien dat vroeg ingrijpen werkt. Door mentale gezondheid bespreekbaar te maken, sport en cultuur bereikbaar te houden en jongeren een stem te geven, voorkomen we dat zij vastlopen.

Een ander knelpunt is het tekort aan zorgpersoneel. Haarlemse wijkteams, thuiszorg en instellingen leveren dagelijks waardevol werk, maar kampen met een hoge werkdruk en moeite om medewerkers te behouden. Zonder voldoende mensen die de zorg uitvoeren, komt de kwaliteit en continuïteit van de zorg ernstig onder druk te staan. Investeren in goede arbeidsvoorwaarden, stageplekken en waardering is daarom cruciaal.

Daarnaast verandert de zorg. Digitale middelen zoals beeldbellen en online portalen maken het makkelijker om hulp te krijgen, maar niet iedereen kan daar even goed mee overweg. We zien dat ouderen of kwetsbare Haarlemmers soms buiten de boot vallen. Innovatie is welkom, maar moet altijd samengaan met persoonlijke aandacht en menselijke alternatieven. Zorg mag nooit anoniem of afstandelijk worden.

Onze ambitie is helder: Haarlem moet een stad zijn waarin zorg dichtbij en betaalbaar is, waarin mantelzorgers en professionals de waardering en steun krijgen die ze verdienen, en waarin preventie de basis vormt van ons gezondheidsbeleid. Een stad waarin ouderen waardig oud kunnen worden, jongeren tijdig hulp krijgen en iedereen zich gezien voelt. Kortom: zorg moet gaan over mensen, niet over systemen.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Sterke sociale wijkteams en toegankelijke zorg.** Extra middelen en personeel voor sociale wijkteams zodat Haarlemmers snel en dichtbij geholpen worden. We realiseren laagdrempelige steunpunten voor mentale hulpvragen. En we realiseren meer nieuwe Huizen van de Wijk, bijvoorbeeld aan de Floris van Adrichemlaan en in de Orionzone ontwikkeling. Gezamenlijke gezondheidscentra zijn makkelijker en toegankelijker voor mensen, vooral voor ouderen en gezinnen met jonge kinderen. De komende jaren groeit het budget voor WMO en welzijn met € 2 miljoen structureel.

2. **Betaalbare zorg voor iedereen.** We bieden extra steun en kwijtschelding voor inwoners met hoge zorgkosten. We zijn tegen een eigen bijdrage in de jeugdzorg.

3. **Mantelzorgers ondersteunen en waarderen.** Mantelzorgers zijn ontzettend belangrijk in onze samenleving. De meeste mensen zullen in hun leven mantelzorger worden. Daarom waarderen we mantelzorgers en houden ze structureel recht op respijtzorg en vaste wijkcontactpersonen. Ook bieden we praktische hulp, zoals huishoudelijke en administratieve ondersteuning.

4. **Zorgpersoneel aantrekken en behouden.** Haarlem werkt samen met MBO- en HBO-opleidingen om stages en leerwerkplekken in de zorg te garanderen. We waarderen zorgpersoneel beter en maken Haarlem aantrekkelijk als zorgstad met goede arbeidsvoorwaarden en ontwikkelkansen. We zetten ons in om de Spoedeisende Hulp en geboortezorg van het Spaarne Gasthuis voor Haarlem te behouden. Haarlems zorgpersoneel kan daarom voorrang krijgen op nieuwe woningen.

5. **Ouderenzorg en zelfstandig wonen.** We investeren in zogeheten wooncirkelconcepten (zoals nu in de Vijfhoek), levensloopbestendige woningen en ondersteuning bij digitale vaardigheden. Ouderen krijgen toegang tot buurtvervoer, ontmoetingsplekken en een mogelijk zorghotel voor tijdelijke opvang.

6. **Preventie en welzijn versterken.** Een stadsbreed preventieakkoord legt de basis voor gezondheid, sport en sociale samenhang. Mentale gezondheid van jongeren en ouderen krijgt extra aandacht, en buurtsportcoaches en cultuuractiviteiten zorgen voor verbinding in de wijken.

7. **Kinderarts in de wijk.** In de meest kwetsbare wijken is een kinderarts dichtbij en begeleidt een gezin van A tot Z ook als het niet alleen een medisch probleem is. Samenwerking tussen zorg en welzijn is daarbij essentieel, bijvoorbeeld met het wijkteam en jongerenwerkers.

8. **Innovatie met menselijke maat.** Digitale zorg en beeldbellen worden toegankelijk gemaakt, met training voor wie dit lastig vindt. We waarborgen dat er altijd een menselijk alternatief blijft, zodat niemand afhankelijk is van alleen een app of digitaal loket.

9. **Verkleinen van gezondheidsverschillen.** We zetten vol in op het verkleinen van gezondheidsachterstanden. Samen met bewoners komen we tot concrete acties om de gezondheid te verbeteren en het beroep op de zorg te verkleinen.

Foto: André Broekmans

Divers & inclusief Haarlem

Kern **Haarlem moet een stad zijn waar iedereen gelijkwaardig mee kan doen en zich welkom voelt.**

Topprioriteit Het actief bestrijden van discriminatie en racisme, omdat dit de basisvoorwaarde is voor echte inclusie en gelijke kansen.

Waarom dit belangrijk is

- Niemand mag worden buitengesloten of ongelijk worden behandeld; gelijke rechten zijn de kern van een rechtvaardige samenleving.
- Discriminatie en polarisatie breken vertrouwen af; inclusie versterkt de sociale samenhang en veerkracht van de stad.
- Pas als drempels van ongelijkheid verdwijnen, kan talent zich ontwikkelen en kan iedereen bijdragen aan de toekomst van Haarlem.

Wat we al deden

- Actief antidiscriminatiebeleid en meldpunten versterkt.
- Steun voor Pride, internationale vrouwendag en initiatieven rond diversiteit.
- Meer activiteiten in buurten die ontmoeting stimuleren.
- Integratie en ondersteuning van nieuwkomers versterkt.
- Programma’s opgezet tegen polarisatie en uitsluiting.
- Een Haarlems Plan van Aanpak tegen femicide.

Inleiding

Haarlem is een stad van diversiteit. Mensen met verschillende achtergronden, leeftijden, religies, genderidentiteiten en inkomens leven hier samen. Voor ons is diversiteit kracht. Een stad waarin iedereen zich gezien en gehoord voelt, is een stad die sterker, rechtvaardiger en veerkrachtiger is.

Toch is gelijkwaardigheid niet vanzelfsprekend. Nog te vaak ervaren mensen discriminatie, uitsluiting of ongelijke kansen. Of het nu gaat om werk, onderwijs, sport of cultuur; iedereen moet dezelfde mogelijkheden hebben om mee te doen. Inclusie betekent voor ons dat verschillen er mogen zijn, maar dat ze nooit mogen leiden tot achterstelling.

In de afgelopen jaren is een stevige basis gelegd, maar we zijn er nog niet. In heel Nederland zien we dat het maatschappelijk debat verhardt en dat verschillen worden uitvergroot. Geweld en intimidatie richting vrouwen en de queer gemeenschap is toegenomen. Moslims, joden en mensen met een niet-Nederlandse achtergrond zijn vaker slachtoffer van racisme en discriminatie. Ook in Haarlem heeft er geweld en intimidatie van minderheden plaatsgevonden. Dat vraagt om een krachtig en vastberaden antwoord. We kiezen daarbij voor preventie, verbinding en bestrijding van discriminatie. Haarlem is een stad waarin verschillen worden gevierd en waar de openbare ruimte, scholen, sportclubs en culturele instellingen plekken zijn van ontmoeting en gelijkwaardigheid.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Actief bestrijden van discriminatie en racisme.** We versterken meldpunten, versterken de handhaving en investeren in educatie en bewustwording. Haarlem is een stad waar discriminatie geen plek heeft. We trekken hiervoor € 0,5 miljoen uit.

2. **Steun aan initiatieven die diversiteit vieren.** Projecten rondom Pride, culturele festivals en vrouwennetwerken blijven we actief ondersteunen. Zij maken zichtbaar dat diversiteit Haarlem sterker maakt. Ook verdient Haarlem een nieuw queer café.

3. **Samenwerking met scholen en verenigingen.** Onderwijs en sport zijn de plekken waar kinderen leren samenleven. We ondersteunen scholen en clubs bij het bevorderen van inclusie en gelijke kansen.

4. **Meer ontmoetingsplekken in de wijken.** We investeren in buurthuizen, bibliotheken en wijkinitiatieven waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en nieuwe verbindingen ontstaan.

5. **Meer inclusieve openbare ruimte.** Pleinen, buurthuizen, sportvoorzieningen en parken worden ingericht en beheerd met iedereen in gedachten. Speeltuinen worden bijvoorbeeld ingericht met oog voor kinderen met een beperking en speelplekken voor jongeren met verschillende interesses (skaten, voetballen, dansen, etc.).

6. **Trainingen tegen (onbewuste) vooroordelen en femicide.** De gemeentelijke organisatie en verbonden partners krijgen trainingen om uitsluiting en bias tegen te gaan, en om signalen op te pikken van huiselijk geweld en dreigende femicide.

7. **Nieuwkomers als onderdeel van de samenleving.** Nieuwkomers krijgen begeleiding bij taal, werk en opleiding, zodat zij snel volwaardig deel kunnen nemen aan de Haarlemse samenleving. We zorgen ervoor dat asielzoekers al aan het werk gaan, als zij opgevangen worden in Haarlem.

8. **Ruimte voor culturele gemeenschappen.** We zorgen dat gemeenschappen hun plek in de stad kunnen innemen en bijdragen aan ontmoeting en samenhang. Leegstaande maatschappelijke gebouwen kunnen daarvoor gebruikt worden (zoals het project Buurt Bakens).

9. **Jeugdprojecten rond verbinding en respect.** Met sport, kunst en cultuur stimuleren we jongeren om elkaar te ontmoeten, vooroordelen te doorbreken en respectvol samen te leven.

10. **Bewonersparticipatie en dialoog versterken.** We betrekken bewoners actief bij beleidsontwikkeling via participatie en burgerberaden zodat diverse perspectieven gehoord worden over de toekomst van de stad.

Foto: André Broekmans

Cultuur & uitgaan

Kern **Haarlem moet een bruisende, inclusieve stad zijn waar cultuur en uitgaan voor iedereen toegankelijk zijn.**

Topprioriteit Een levendige stad, dag en nacht, zodat Haarlem een stad blijft waar cultuur en nachtcultuur bloeien.

Waarom dit belangrijk is

- Cultuur vormt de basis voor talentontwikkeling en persoonlijke groei.
- Theater, musea, festivals en nachtcultuur verbinden mensen en maken Haarlem tot een stad die bruist.
- Kunst en cultuur verrijken het leven en dragen bij aan mentale gezondheid.

Wat we al deden

- Gratis bibliotheeklidmaatschap voor Haarlemmers t/m 26 jaar.
- Extra investeringen in culturele instellingen: Popcentrum Slachthuis, Schuur, Museum van de Geest.
- Een toekomstperspectief voor het Frans Hals Museum in de Egelantier
- Meer ruimte voor creatieve broedplaatsen en makers.
- Subsidies voor jongerencultuurprojecten.
- Nieuwe initiatieven voor wijkgerichte cultuur.
- Programma’s opgezet tegen polarisatie en uitsluiting.

Inleiding

Cultuur is van onschatbare waarde voor Haarlem. Het brengt mensen samen, vergroot de wereld van kinderen en volwassenen, en geeft betekenis aan ons samenleven. Haarlem heeft een rijke culturele traditie met theaters, musea, evenementen en creatieve broedplaatsen. Dit koesteren we.

Niet iedereen is van huis uit gewend om naar het theater of een museum te gaan, en er kunnen ook financiële drempels zijn. We vragen aan de gesubsidieerde culturele instellingen extra inzet om deze drempels te verlagen. Bijvoorbeeld door betaalbare kaartjes, door programmering en marketing gericht op een divers publiek, door programmering op andere plekken in de stad en door samenwerking met diverse partners. We willen niet alleen een boeiend cultureel aanbod in het centrum, maar ook in de wijken.

Het cultureel aanbod in Schalkwijk wordt al jaren als te pover ervaren. In het vernieuwde winkelcentrum willen we het culturele aanbod versterken.

Liefde voor kunst en cultuur begint bij kinderen. We blijven investeren in cultuureducatie en we willen dat elk Haarlems kind minimaal één keer de musea en theaters van de stad bezoekt.

Ook de nachtcultuur hoort bij een levendige stad. Clubs, cafés, festivals en nachtprogrammering dragen bij aan creativiteit, ontmoeting en stedelijke aantrekkingskracht. Voor jongeren en creatieve makers is de nacht vaak hét podium om zich te ontwikkelen. Dat vraagt om beleid dat ruimte biedt, oog heeft voor veiligheid en zorgt dat uitgaan toegankelijk en inclusief is.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Cultuureducatie voor alle kinderen.** Financiële ondersteuning voor kinderen uit gezinnen met een lager inkomen voor muzieklessen of cursussen. Boetevrij lenen bij de bibliotheek tot 18 jaar.Elk Haarlems kind bezoekt minimaal één keer de musea en theaters van de stad.

2. **Een ‘wijkjury’ in Haarlem.** Een groep theaterbezoekers met ‘ongeoefende ogen’ bezoekt voorstellingen en ontmoet makers. Na afloop worden zij ambassadeur van theater in hun wijk.

3. **Impuls voor het cultureel aanbod in Schalkwijk.** Het vernieuwde winkelcentrum gaat meer ruimte bieden aan cultuur met een cultuurpodium. We willen sterke programmering in Schalkwijk voor een divers publiek, om het culturele leven in dit dynamische stadsdeel een impuls te geven.

4. **Structurele steun voor cultuurhuizen, makers en broedplaatsen; talentontwikkeling centraal.** Door structurele steun kan Haarlem cultureel blijven bloeien. We ondersteunen trajecten van muziek- en danslessen tot doorstroommogelijkheden, zodat jong talent kan doorgroeien.

5. **Ruimte en steun voor festivals en nachtcultuur.** Een bruisend nachtleven hoort bij een stad als Haarlem. We zorgen voor ruimte, veiligheid en inclusiviteit.

6. **Divers en inclusief aanbod.** Het verdwijnen van Queer Club en Regenbooghuis Lavender zorgt voor een lege plek binnen het inclusieve aanbod in Haarlem. We zetten in op de komst van een nieuwe plek voor onze Regenboog Community.

7. **Een nieuwe nachtclub in de Waarderpolder.** Om te voorkomen dat Haarlem in een slaapstad verandert, zetten we ons in voor de komst van minimaal 1 extra nachtclub in de Waarderpolder, bijvoorbeeld op de huidige locatie van het VOST. We zien kansen in de Zuidstrook van de Waarderpolder voor meer (intensieve) werkgelegenheid door in te zetten op een langjarig proces van intensivering en transformatie waarbij ook (tijdelijke) ruimte ontstaat voor broedplaatsen. Denk aan Strijp-S in Eindhoven en NDSM in Amsterdam.

8. **Brede programmering in buurthuizen en wijkcentra.** Cultuur dichtbij huis, van toneelvoorstellingen tot creatieve workshops, zodat iedereen kan meedoen.

9. **Ondersteuning van amateurkunst, vrijwilligers en verenigingen.** Cultuurverenigingen draaien op vrijwilligers; we investeren in hun kracht en toekomstbestendigheid. We maken de verhoogde amateurkunst ondersteuning structureel.

10. **Samenwerking tussen scholen en cultuurorganisatie.** We verbinden onderwijs met cultuur, zodat alle kinderen actief kennismaken met muziek, theater en kunst.

Foto: Stephan Versaan

Sport & bewegen

Kern **Haarlem moet een gezonde, inclusieve stad zijn waar sport en recreatie voor iedereen toegankelijk zijn.**

Topprioriteit Een stad die beweegt, zodat iedere Haarlemmer, jong of oud, rijk of arm, dichtbij huis de kans krijgt om te sporten en te recreëren. Want samen sporten en bewegen verbindt mensen, versterkt gezondheid en vergroot de kwaliteit van leven.

Waarom dit belangrijk is

- Sport en recreatie geven iedereen de kans om talenten te ontwikkelen en zelfvertrouwen op te bouwen.
- Bewegen voorkomt gezondheidsproblemen, versterkt mentale veerkracht en verkleint eenzaamheid.
- Sportverenigingen, buurtsport en recreatieve activiteiten brengen mensen samen en maken buurten sterker.

Wat we al deden

- Gratis sportdeelname voor kinderen uit minima-gezinnen.
- Investeringen in sportvelden en buurtsportcoaches.
- Nieuwe initiatieven voor wijkgerichte sport en beweegactiviteiten.
- Vernieuwing en verduurzaming van sportaccommodaties.

Inleiding

Sport en recreatie zijn van onschatbare waarde voor Haarlem. Ze zorgen niet alleen voor gezondheid en plezier, maar versterken ook de sociale samenhang. Of het nu gaat om teamsporten, fitness in de buitenlucht of een wandeling in het park: beweging maakt ons fysiek sterker, helpt tegen stress en eenzaamheid en biedt jongeren een positieve uitlaatklep.

Haarlem kent een rijk verenigingsleven, met talloze sportclubs die draaien op vrijwilligers. Deze verenigingen zijn ontmoetingsplekken waar mensen elkaar leren kennen en waar talent zich kan ontwikkelen. Maar niet iedereen kan zonder drempels meedoen. Financiële beperkingen, onvoldoende voorzieningen of beperkte toegankelijkheid mogen geen reden zijn dat iemand buitenspel staat. Daarom blijven we inzetten op gratis deelname voor kinderen uit gezinnen met lage inkomens en op toegankelijke sportvoorzieningen in alle wijken.

Recreatie in de openbare ruimte is minstens zo belangrijk. Groene parken, veilige speelplekken en toegankelijke wandel- en fietsroutes maken dat iedereen kan bewegen en ontspannen in de eigen buurt. Deze plekken zijn van groot belang voor de leefbaarheid van de stad, en moeten toekomstbestendig en duurzaam worden ingericht en bijdragen aan meer beweging en minder stress. We nemen gezondheid structureel mee in hoe we de openbare ruimte ontwerpen.

Daarnaast is er aandacht nodig voor vernieuwing. Sportvelden moeten worden vervangen en verduurzaamd, accommodaties toekomstbestendig gemaakt en nieuwe vormen van recreatie gefaciliteerd. Denk aan urban sports, beweegparken of sportieve initiatieven die inspelen op de groeiende behoefte om individueel of in kleinere groepen te bewegen.

Wij kiezen voor een Haarlem dat beweegt. Van voetbalveld tot yogamat, van recreatieplas tot skatebaan, we willen dat iedere Haarlemmer dichtbij huis kan sporten en recreëren. Een stad waar gezondheid en plezier hand in hand gaan en waar iedereen, ongeacht achtergrond of portemonnee, mee kan doen.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Gratis sport voor kinderen uit minima-gezinnen.** Geen enkel kind blijft buitenspel: voetbal, zwemmen of dans moet voor ieder kind bereikbaar zijn via het Jeugd Sport en Cultuur Fonds.

2. **Investeren in binnensportvoorzieningen.** Om de druk op de binnensport in Haarlem weg te nemen, komt er een nieuwe sporthal bij. De Provincie Noord-Holland Hal wordt uitgebreid om deze multifunctioneel te maken.

3. **Betaalbaarheid van sport bewaken.** Stijgende prijzen mogen geen drempel vormen; daarom houden we toegankelijke tarieven en kortingen in stand.

4. **Sportorganisaties krijgen een vaste plaats.** Het duurt te lang voordat organisaties die in tijdelijke ruimten zitten een vaste plek krijgen. De komende jaren zorgen we voor vaste plekken in stadsdelen waarin sportorganisaties actief zijn.

5. **Geef sportclubs ruimte om naar hoger niveau te groeien.** Meerdere sportverenigingen in onze stad hebben ploegen die op topsportniveau acteren. We zorgen dat deze verenigingen faciliteiten hebben die aansluiten bij dat niveau. Nieuwe en bestaande voorzieningen worden energiezuinig en circulair ingericht.

6. **Meer ruimte voor urban sports en recreatie.** Skateplekken, klimwanden en beweegparken krijgen een vaste plek in de stad. Daarbij werken we in co-creatie met beoefenaars van deze sporten zoals bij het vernieuwen van Skatepark ’t Landje.

7. **Ruimte voor sport en bewegen in de wijk.** Elke buurt krijgt een buurtsportcoach. Daarnaast richten we de openbare ruimte bij herinrichtingen in op een manier dat sporten en bewegen wordt gestimuleerd. Dat kan op allerlei manieren. Doel is dat het makkelijk en laagdrempelig wordt om in je omgeving te gaan sporten of bewegen.

8. **Ondersteuning van vrijwilligers en verenigingen.** Sportverenigingen draaien op vrijwilligers; we investeren in hun kracht en toekomstbestendigheid. We denken met verenigingen die onder druk staan mee en helpen ze waar het kan.

9. **Samenwerking tussen scholen en sportorganisaties.** We verbinden onderwijs met sport, zodat alle kinderen actief kennismaken met bewegen.

10. **Meer buitensportmogelijkheden en een nieuwe zwemplek in Haarlem.** Zwemmen, roeien, varen en buitensporten worden gestimuleerd met veilige, duurzame voorzieningen. We willen voor 2030 een nieuwe zwemlocatie in Haarlem hebben gerealiseerd. We denken hierbij aan een stadsstrand aan de Fuikplas.

Foto: Robbert Berkhout

We maken Haarlem veiliger

Kern **Iedereen in Haarlem moet zich veilig voelen: thuis, op straat en online.**

Topprioriteit Investeren in preventie om criminaliteit en onveiligheid structureel te voorkomen.

Waarom dit belangrijk is

- Een veilige stad is ook een sociale stad: vertrouwen en betrokkenheid verminderen gevoelens van onveiligheid.
- Preventie werkt beter dan repressie: jongeren die kansen krijgen, belanden minder vaak in criminaliteit.
- Investeren in digitale en fysieke veiligheid: dit beschermt inwoners tegen nieuwe vormen van criminaliteit.

Wat we al deden

- Extra wijkagenten en handhavers inzetten in kwetsbare buurten.
- Projecten gestart tegen ondermijning en georganiseerde criminaliteit.
- Aanpak huiselijk geweld (gevaar voor femicide) en kindermishandeling versterkt.
- Investeringen in digitale veiligheid en weerbaarheid.
- Grotere rol voor buurtinitiatieven en jongerenwerk om veiligheid te bevorderen.

Inleiding

Veiligheid is een basisvoorwaarde om prettig te leven. Of het nu gaat om veilig over straat lopen, beschermd zijn tegen digitale criminaliteit of je thuis op je gemak voelen: iedereen in Haarlem moet zich veilig voelen. Voor ons is veiligheid meer dan alleen handhaving en repressie; het gaat juist ook over vertrouwen, preventie en samenwerking in de buurt.

Wij geloven dat een veilige stad een sociale stad is. Criminaliteit, overlast en onveiligheidsgevoelens hangen vaak samen met armoede, uitsluiting en gebrek aan perspectief. Daarom kiezen wij voor een brede aanpak: stevig optreden tegen criminaliteit waar nodig en óók investeren in jongerenwerk, kansengelijkheid en buurtinitiatieven.

Wij willen meer aandacht voor huiselijk geweld en veiligheid voor vrouwen. We blijven inzetten op het voorkomen van femicide.

Bewustwording is goed en nodig, maar we willen echt stappen zetten. Dit kan bijvoorbeeld met het oprichten van een inloophuis voor vrouwen met een hulpvraag, maar ook basis- en middelbare scholen te stimuleren meer aandacht te besteden aan hoe over elkaar gesproken wordt.

Sociale veiligheid in de openbare ruimte is een ander speerpunt: denk aan betere straatverlichting en minder dichte struiken langs loop- en fietsroutes.
Op digitale veiligheid heeft de gemeente minder directe invloed. We houden de digitale veiligheid van de gemeente scherp in de gaten en waar mogelijk dragen we bij aan voorlichtingscampagnes. De digitalisering van onze samenleving biedt kansen en bedreigingen die we nauwlettend volgen.

Ons doel is Haarlem waar veiligheid en betrokkenheid hand in hand gaan. Een stad die beschermt, verbindt en kansen geeft.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Preventie en jongerenwerk als sleutel tot veiligheid.** Investeren in jongerenwerk en onderwijs om te voorkomen dat jongeren afglijden naar criminaliteit.

2. **Meer wijkagenten voor zichtbare aanwezigheid in buurten.** We zorgen voor voldoende wijkagenten en handhavers die zichtbaar aanwezig zijn en bewoners kennen.

3. **Aanpak van ondermijning en drugscriminaliteit.** Samen met politie, justitie en bedrijven pakken we criminele netwerken en witwaspraktijken stevig aan. Bijvoorbeeld door de wijkagent meer in te zetten in sommige buurten . Haarlem mag geen vrijplaats zijn voor georganiseerde criminaliteit.

4. **Veilig uitgaan.** In Haarlem moet iedereen veilig uit kunnen gaan. We treden hard op tegen geweld tijdens uitgaan. Dat doen we niet alleen door campagnes zoals Haarlem Breekt de Stilte, maar ook door het omarmen van Wij Eisen de Nacht op waarin we geweld tegen vrouwen een halt toe willen roepen. Versterken (sociale) veiligheid in het uitgaansleven en de nachtcultuur. De nachtcultuur-campagne wordt herhaald. We steunen initiatieven om de veiligheid in de binnenstad te vergroten.

5. **Openbare ruimte veilig voor iedereen.** We verbeteren straatverlichting, zichtlijnen en inrichting van pleinen, fietstunnels en parken, zodat alle bewoners van Haarlem zich veilig kunnen voelen. We hebben hierbij ook aandacht voor de beleving van vrouwen en meisjes en van kwetsbare groepen bij de inrichting van de openbare ruimte.

6. **Samenwerking met scholen en zorgorganisaties versterken.** Problemen vroeg signaleren voorkomt escalatie en vergroot de veiligheid in gezinnen en buurten.

7. **Relationeel geweld en femicide aanpakken.** We pakken relationeel geweld en femicide krachtig aan. Aan relationeel geweld en femicide gaan vaak signalen vooraf die naasten en hulpverleners missen. Wie bekend is met deze ‘rode vlaggen’ kan vroegtijdig hulp bieden. We pleiten voor regelmatige periodieke training voor hulpverleners, geregeld overleg tussen hulpverleners en artsen, regelmatige publiekscampagnes in Haarlem en een centraal loket voor meldingen van slachtoffers en inwoners.

8. **Buurtbudgetten voor veiligheid.** Inwoners krijgen middelen om zelf initiatieven te starten die bijdragen aan veiligheid en sociale samenhang.

9. **Aanpak verkeersveiligheid.** Door handhaving én herinrichting van straten zorgen we dat verkeersveiligheid en leefbaarheid toenemen. Routes naar en rond basisscholen krijgen daarbij prioriteit.

10. **Digitale veiligheid en weerbaarheid vergroten.** We investeren in voorlichting en bescherming tegen nep-informatie, AI misbruik en cybercriminaliteit. De gemeente Haarlem gebruikt waar mogelijk alleen Europese software. Jongeren worden beschermd door kennisdeling over schadelijke algoritmes.

Foto: André Broekmans

Sterk bestuur, participatie en gezonde financiën

Kern **Haarlem biedt bestuurlijke en financiële kaders voor de ontwikkeling van de stad met ruimte voor inbreng, samenwerking en co-creatie met inwoners.**

Topprioriteit We zetten de gemeentelijke middelen doelgericht en rechtvaardig in, zodat elke euro maximaal bijdraagt aan brede welvaart, een toekomstbestendige stad en daarmee aan onze inwoners.

Waarom dit belangrijk is

- Beleid dat samen met inwoners wordt ontwikkeld, krijgt meer steun en is makkelijker uit te voeren.
- Zonder solide financiën kunnen we niet investeren in woningen, verduurzaming en leefbaarheid.
- Een eerlijke verdeling van lasten zorgt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.
- Slim financieel beleid voorkomt hoge kosten in de toekomst en creëert ruimte voor nieuwe investeringen in onze stad.

Wat we al deden

- Gemeentelijke financiën structureel op orde gebracht.
- Burgerparticipatie versterkt door burgerberaden, co-creatie en andere burgerinitiatieven.
- Haarlem is de eerste gemeente met een duurzaamheidsbegroting.
- Brede welvaart centraal gesteld in de begroting: meer nadruk op welzijn en toekomst.
- Investeringen gedaan in woningen, vergroening en armoedebestrijding.
- Gemeentelijke organisatie versterkt met betere dienstverlening en meer transparantie in besluitvorming en uitvoering.

Inleiding

Een sterke stad vraagt om sterk bestuur. Haarlem staat voor grote opgaven: van woningbouw en verduurzaming tot sociale zekerheid en veiligheid. Deze uitdagingen kunnen alleen succesvol worden aangepakt als de gemeente financieel gezond is, transparant werkt en inwoners echt betrekt bij besluitvorming.

Voor ons is goed bestuur niet alleen een technische, maar ook een democratische en morele zaak. Het gaat erom dat beleid betrouwbaar, eerlijk en rechtvaardig wordt uitgevoerd.

We hebben laten zien dat financieel beleid en sociale rechtvaardigheid hand in hand kunnen gaan. Met gerichte investeringen in preventie zorgen we ervoor dat inwoners meer kansen krijgen en de kosten van zorg en ondersteuning op termijn dalen. Denk aan inzet op armoedebestrijding, jeugd en gezondheid, waardoor dure bijstand of opvang later minder nodig is.

Toch is er meer nodig. Het vertrouwen van inwoners in de politiek staat landelijk en ook lokaal onder druk. Te vaak voelen mensen zich niet gehoord. Wij willen luisteren naar Haarlemmers en hen betrekken bij de inrichting van hun buurten en wijken. Transparantie en goede communicatie met bewoners zijn daarbij vanzelfsprekend. We maken onze afwegingen, juist als het lastig wordt, goed inzichtelijk.

Sterk bestuur betekent ook verantwoordelijkheid nemen voor eerlijke verdeling van lasten. Daarom willen we de rioolheffing hervormen: wie meer heeft of verbruikt, betaalt meer. Zo houden we de lasten draaglijk en rechtvaardig. De OZB is een eerlijke belasting om inwoners mee te laten betalen aan hoge voorzieningen.

Ons doel is een betrouwbaar, transparant en betrokken bestuur dat samen met inwoners werkt aan een sociaal, duurzaam en toekomstbestendig Haarlem.

Actiepunten 2026 – 2030

1. **Versterken van burgerparticipatie**. Bij gemeentelijke beleidsontwikkeling maken we vaker gebruik van burgerberaden. We onderzoeken of we deze zelf als gemeente kunnen gaan uitvoeren. Bewoners worden meer betrokken bij buurt/wijkinitiatieven, zoals co-creatie en andere vormen van burgerparticipatie. We stimuleren de ontwikkeling van wijkplatforms en blijven gebruik maken van burgerberaden.

2. **Gezonde begroting & brede welvaart centraal.** We houden de meerjarenbegroting sluitend en koppelen elke uitgave aan brede welvaart. Zo zorgen we dat investeringen duurzaam bijdragen aan welzijn en toekomstbestendigheid.

3. **Eerlijke verdeling van lasten: de (groot)gebruiker betaalt.** De rioolheffing differentiëren we op basis van watergebruik of WOZ-waarde: wie meer verbruikt of bezit, betaalt meer. Dit maakt de lasten eerlijker en houdt de rekening voor kwetsbare groepen betaalbaar.

4. **Rioolreserve inzetten om lasten te dempen.** We vullen eenmalig de rioolreserve om lastenstijgingen voor inwoners te voorkomen. Zo houden we Haarlem betaalbaar in tijden van grote investeringsopgaven.

5. **Investeren in preventie als kostenbesparing.** We verhogen op een slimme manier structureel de uitgaven aan preventie, zodat zorg- en bijstandsuitgaven op termijn dalen. Zo voeren we toekomstgericht, sociaal en financieel verstandig beleid.

6. **Doelmatigheidsprogramma voor efficiëntie.** We voeren een doelmatigheidsprogramma uit waarin subsidies, uitvoeringskosten en gemeentelijke taken kritisch worden bekeken. Zonder te bezuinigen op dienstverlening zorgen we dat elke euro maximaal rendement oplevert.

7. **Toeristenbelasting voor een leefbare stad.** We zien een mogelijkheid de toeristenbelasting de komende jaren, gelijk aan de buurgemeenten Haarlemmermeer en Amsterdam, te verhogen om daarmee te investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte en de voorzieningen in de stad.

8. **Actieve lobby en benutten fondsen.** We zetten onze lobbykracht in om Haarlem optimaal te laten profiteren van landelijke en/of Europese fondsen, zoals het Volkshuisvestingsfonds en Klimaatfonds. Daarmee halen we tientallen miljoenen euro’s extra naar onze stad.

9. **Sterke gemeentelijke organisatie met focus op uitvoering.** We investeren in de uitvoeringskracht van de gemeente, zodat plannen efficiënt worden uitgevoerd. Dit krijgt de focus binnen de gemeentelijke organisatie.

10. **Het gebruik van AI.** Haarlem kiest voor technologie die mensen ondersteunt, energie bespaart en de stad eerlijker en duurzamer maakt. De gemeente richt een duidelijk meldpunt in voor fouten of klachten over AI-toepassingen door de gemeente, zodat inwoners weten waar ze terecht kunnen als er iets misgaat. Waar mogelijk kiest Haarlem bij digitale toepassingen voor open-source en Europese publieke oplossingen, met aandacht voor veilige data-opslag binnen Europa en zeggenschap over eigen systemen. De gemeente stimuleert duurzaam digitaal werken door te kiezen voor energiezuinige systemen en het gebruik van groene datacenters. Haarlem zet daarnaast in op gelijke kansen in de digitale samenleving door digitale vaardigheden van medewerkers en inwoners te versterken en te zorgen dat technologie toegankelijk is voor iedereen. Binnen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zet Haarlem in voor de ontwikkeling van een open en publiek AI-model voor gemeenten.

Foto: Diana van Loenen

Foto: Carel Hulshof

GROEN LINKS PvdA